

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

Р Ј Е Ш Е Њ Е

**по Захтјеву за покретање поступка Удружења корисника кредита „Швицарац“ Бугојно
против привредних субјеката Аддиго Банк д.д. Сарајево и Аддиго Банк а.д Бања
Лука, Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине и Агенције за
банкарство Републике Српске**

**Сарајево,
април 2018. године**

Број: УП-02-26-3-002-164/17
Сарајево, 04.04.2018. године

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2) и члана 49. став (1) тачка а), а у вези с чланом 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е) и чланом 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09), те члана 105. Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка Удружења корисника кредита „Швицацац“, ул. Кулина бана 10, Бугојно, против привредног субјекта Аддико Банк д.д. Сарајево, ул. Трг солидарности бр.12, Сарајево, привредног субјекта Аддико Банк а.д. Бања Лука, Алеја св. Саве бр. 13, Бања Лука и Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине, Змаја од Босне 47, Бања Лука и Агенције за банкарство Републике Српске, Васе Пелагића 11а, Бања Лука, ради утврђивања постојања забрањеног конкуренијског дјеловања, на 24. (двадесетчетвртој) сједници одржаној 04.04.2018. године, је донио

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Одбија се Захтјев Удружења корисника кредита „Швицацац“, поднесен против привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, ради утврђивања постојања забрањених конкуренијских дјеловања, из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Одбија се Захтјев Удружења корисника кредита „Швицацац“, поднесен против привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, ради утврђивања постојања забрањених конкуренијских дјеловања, из члана 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији, као неоснован.
3. Одбија се Захтјев Удружења корисника кредита „Швицацац“, поднесен против привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево, Аддико Банк а.д. Бања Лука, Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине и Агенције за банкарство Републике Српске, ради утврђивања забрањених конкуренијских дјеловања, из члана 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е), као неоснован.
4. Изриче се новчана казна привредном субјекту Аддико Банк д.д. Сарајево, ради неосигуравања потребних информација у оквиру датог рока, а у вези са чланом 49. став (1) под а) Закона о конкуренцији, у висини од 13.100, 10 КМ (словима: тринаестхиљадаједностотину и 10/100), коју је исти дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.

5. Налаже се Удружењу корисника кредита „Швицарац“ да надокнади трошкове поступка привредним субјектима Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, у укупном износу од 2.937,87 (двиехиљадедеветстотинадестседам и 87/100) КМ, у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
6. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у „Службеном гласнику БиХ“, службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурнцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурнцијски савјет) је, дана 06. јануара 2017. године под бројем: УП-02-26-3-002-1/17, запримио Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев), поднесен од Удружења корисника кредита „Швицарац“, ул. Кулина бана бр. 10., 70 230 Бугојно (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Удружење КК „Швицарац“) поднеском од 04.01.2017. године, у даљој кореспонденцији са Конкурнцијским савјетом заступан по пуномоћнику Кериму Карабдићу адвокату из Сарајева, против привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево, Трг солидарности бр. 12., 71 000 Сарајево (у даљем тексту: Аддико Банк д.д. Сарајево или банка кредитор) и Аддико Банк а.д. Бања Лука, Алеја Светог Саве бр. 13., 78 000 Бања Лука (у даљем тексту: Аддико Банк а.д. Бања Лука или банка кредитор), ради утврђивања постојања забрањених конкурнцијских дјеловања од стране наведених привредних субјеката, у смислу Закона о конкурнцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09).

Након увида у поднесени Захтјев, утврђено је да је исти није прецизиран и да је непотпун, те да није уплаћена административна такса, након чега је Подносиоцу захтјева, дана 01.02.2017. године под бројем: УП: 02-26-3-002-27/17, упућен акт којим се тражи допуна и прецизирање поднесеног Захтјева.

Поднеском Подносиоца захтјева од дана 10.02.2017. године, запримљеним под бројем: УП-02-26-3-002-3/17 истог дана и поднеском од 13.02.2017. године, запримљеним истог дана под бројем: УП-02-26-3-002-4/17, достављен је одређен дио документације, међутим како и даље није удовољено претходном Захтјеву за прецизирањем и допуном упућеном од стране Конкурнцијског савјета, након запримања поднеска Подносиоца захтјева од 21.02.2017. године, запримљеним под бројем: УП-02-26-3-002-5/17 дана 22.02.2017. године, упућени су додатни Захтјеви за допуном и прецизирањем, и то актом број: УП - 02-26-3-002-6/17 од дана 22.02.2017. године и актом број: УП - 02-26-3-002-8/17 од дана 11.04.2017. године.

Подносилац захтјева је доставио поднеске дана 02.03.2017. године и дана 19.04.2017. године (запримљене под бројем: УП - 02-26-3-002-7/17 дана 02.03.2017. године и под бројем: УП - 02-26-3-002-9/17 дана 19.04.2018. године), а којима је прецизиран поднесени Захтјев.

Конкурнцијски савјет је, накнадно, дана 18.07.2017. године под бројем: УП - 02-26-3-002-10/17 запримио поднесак Подносиоца захтјева од 18.07.2017. године, којим је постављен Захтјев за проширењем поступка и то против Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине, Змаја од Босне бр. 47., 71 000 Сарајево (у даљем тексту: Агенција за банкарство ФБиХ) и Агенције за банкарство Републике Српске, Васе Пелагића бр. 11а., 78 000 Бања Лука (у даљем тексту: Агенција за банкарство РС). Имајући у виду да

предметни Захтјев за проширењем није био прецизан, у смислу које одредбе члана 4. Закона о конкуренцији су прекршене, нити којим радњама чињења, односно нечињења су извршене повреде истог, КонкурENCIЈСКИ савјет је дана 26.07.2017. године под бројем: УП – 02-26-3-002-11/17 затражио појашњење од Подносиоца захтјева у вези траженог проширења.

Дана 07.08.2017. године, запримљен под бројем: УП – 02-26-3-002-12/17, Подносилац захтјева је доставио поднесак од дана 07.08.2017. године, којим су исказане додатне информације на околности које одредбе Закона о конкуренцији су од стране Агенције за банкарство ФБиХ и Агенције за банкарство РС прекршене.

Дана 18.09.2017. године, под бројем: УП – 02-26-3-002-13/17, КонкурENCIЈСКИ савјет је Подносиоцу захтјева издао Потврду о пријему комплетног и уредног захтјева.

Поднесеним Захтјевом, Подносилац захтјева сматра да су привредни субјекти Аддикo Банк д.д. Сарајево и Аддикo Банк а.д. Бања Лука извршили повреду Закона о конкуренцији, склапањем забрањених споразума из члана 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији и злоупотребом доминантног положаја из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, те тражи од КонкурENCIЈСКОГ савјета доношење рјешења којим се утврђује да су кредити са ЦХФ клаузулом забрањени и ништави споразуми, као и да утврди злоупотребу уз одређивање одговарајућих забрана, санкција, рокова и мјера за отклањање штетних посљедица таквог поступања, а да су Агенција за банкарство Федерације БиХ и Агенција за банкарство РС су, претежно својим нечињењем, односно пропуштањем законом прописаног надзора и контроле законитости рада привредних субјеката Аддикo Банк д.д. Сарајево и Аддикo Банк а.д. Бања Лука као и пропуштањем давања одговарајућих налога и неподузимањем мјера ради заштите права потрошача (укључујући Подносиоца захтјева), заједно са привредним субјектима Аддикo Банк д.д. Сарајево и Аддикo Банк а.д. Бања Лука, остварили „заједничко дјеловање“ и „изричит и прешутни договор“ који имају обиљежја забрањеног споразума, у складу са чланом 4. ст. (1) тач. а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији.

На основу поднесеног Захтјева и документације достављене уз исти, КонкурENCIЈСКИ савјет је оцијенио да безведеног поступка није могуће утврдити постојање повреде Закона на које Подносилац захтјева указује, те је дана 20.09.2017. године под бројем: УП – 02-26-3-002-13/17 донесен Закључак о покретању поступка, по Захтјеву за покретање поступка Удружења КК „Швицарац“ против привредних субјеката Аддикo Банк д.д. Сарајево и Аддикo Банк а.д. Бања Лука, Агенције за банкарство ФБиХ и Агенције за банкарство РС, те је исти, дана 21.09.2017. године, достављен странкама у поступку, актима бр. УП - 02-26-3-002-20/17, УП - 02-26-3-002-21/17, УП - 02-26-3-002-22/17, УП - 02-26-3-002-23/17 и УП - 02-26-3-002-24/17.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су Удружење корисника кредита „Швицарац“, Кулина бана бр. 10., 70230 Бугојно, привредни субјекат Аддикo Банк д.д. Сарајево, Трг солидарности бр. 12., 71000 Сарајево, привредни субјекат Аддикo Банк а.д. Бања Лука, Алеја Светог Саве, 78000 Бања Лука, Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине, Змаја од Босне бр. 47, 71000 Сарајево и Агенција за банкарство Републике Српске, Васе Пелагића 11а, 78000 Бања Лука.

1.1. Подносилац захтјева

1.1.1. Удружење корисника кредита „Швицарац“

Удружење корисника кредита „Швицарац“ је уписано у регистар удружења код Министарства правде Босне и Херцеговине, са сједиштем у Бугојну, улица Кулина бана број 10, под бројем: УП08-07-1-221-14/14 од дана 28.01.2014. године.

Даном уписа у Регистар удружења код Министарства правде Босне и Херцеговине, Удружење је стекло својство правног лица и има слободу дјеловања на цијелом подручју Босне и Херцеговине, искључиво под регистраним називом.

Циљеви и дјелатности Удружења КК „Швицарац“, између осталог, су: повезивање корисника кредита у швицарским францима (ЦХФ) код пословних банака у Босни и Херцеговини, с циљем заштите и остваривања права корисника кредита према важећим прописима Банке, којим се регулише пословање по девизним рачунима грађана; залаже се за подстицање свих облика правне заштите против поступака банака који штете корисницима кредита, у складу са Законом; залаже се за јасно дефинирање услова под којима банка може мијењати кредитне услове, у складу са Законом; подршка и рад на побољшању положаја кредита код пословних банака у Босни и Херцеговини, како би се онемогућило довођење корисника кредита у овиснички материјално-финансијски положај; залаже се за подстицање и рад на стварању законске регулативе за строго и транспарентно дефинирање марже банака према стандардима Европске уније; информирање чланова Удружења и јавности о остваривању циљева и дјелатности путем интернетских форума, друштвених мрежа и јавним саопштењем; сарадња са надлежним органима и организацијама на свим нивоима власти, организацијама цивилног друштва, пословним и невладиним сектором у Босни и Херцеговини, ради остваривања циљева Удружења; издавање књига, брошура и других публикација, те покретање веб страница ради остваривања циљева Удружења, у складу са Законом; сарадња и размјена искустава са сродним и сличним удружењима, асоцијацијама и другим невладиним организацијама и правним лицима у Босни и Херцеговини и иностранству.

Лица овлаштена за заступање Удружења су Кемал Дураковић, предсједник Удружења, Салих Поздер, подпредсједник Удружења и Екрем Каршић, предсједник Скупштине Удружења.

1.2. Противне стране у поступку

1.2.1. Привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево

Привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево, ул. Трг солидарности бр. 12, 71000 Сарајево, уписан је у судски регистар Општинског суда у Сарајеву, под матичним бројем: 65-02-0003-16 и ЛИБ: 4227149610005.

Привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево, правни је сљедник привредног субјекта *НУРО ALPE-ADRIA - BANK* д.д. Мостар, односно рјешењем Општинског суда у Сарајеву, број: 065-0-Рег-16-003186 од 31.10.2016. године, у судском регистру извршен је упис промјене назива и сједишта субјекта уписа *НУРО ALPE - ADRIA - BANK* д.д., ул. Кнеза Бранимира 26, 88000 Мостар, МБС: 1-10164, на начин да је нови назив и сједиште друштва постало: „Адикко Банк д.д. Сарајево, улица Трг солидарности број 12, Сарајево“.

Привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево је супсидијарно друштво привредног субјекта *Addiko Bank AG, Wipplingerstrasse 34/4, 1010 Беч, Аустрија*, на начин да исти посједује скоро 100,0 % емитованих дионица привредног субјекта Аддико Банк д.д. Сарајево.

Као дјелатности субјекта уписа у унутрашњем промету наведене су: остало новчарско посредовање, финансијски закуп (леасинг), остале финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензијских фондова, дјелатности посредовања у пословању вриједносним папирима и робним уговорима, те остале помоћне дјелатности код финансијских услуга, осим осигурања и пензијских фондова.

1.2.2. Привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука

Привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука, Алеја Светог Саве број 13, 78000 Бања Лука, уписан је у судски регистар Окружног привредног суда у Бања Луци, под матичним бројем: 3-25-00 и ЈИБ: 4400965070004.

Привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука, правни је сљедник привредног субјекта *HYPO ALPE-ADRIA-BANK* а.д. Бања Лука, односно рјешењем Окружног привредног суда у Бања Луци, број: 057-0-Рег-16-002147 од дана 28.10.2016. године, извршен је упис промјене пословног имена привредног субјекта *HYPO ALPE-ADRIA-BANK* а.д. Бања Лука, на начин да ће исти пословати под пословним именом: „Аддико Банк а.д. Бања Лука“.

Привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука је супсидијарно друштво привредног субјекта *Addiko Bank AG, Wipplingerstrasse 34/4, 1010 Беч, Аустрија*, на начин да исти посједује 99,86% емитованих дионица привредног субјекта Аддико Банк а.д. Бања Лука.

Као дјелатности субјекта уписа у унутрашњем промету наведене су: остало финансијско новчано пословање, финансијски закуп (леасинг), остало одобравање кредита, остале финансијске услужне дјелатност осим осигурања и пензионих фондова, посредовање у пословима са хартијама од вриједности и робним уговорима, остале помоћне дјелатности у финансијским услугама осим осигурања и пензионих фондова, дјелатности заступника и посредника у осигурању, изнајмљивање и пословање споственим некретнинама или некретнинама узетим у закуп и дјелатности управљања.

1.2.3. Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине

Агенција за банкарство БиХ, са сједиштем у Сарајеву, у ул. Змаја од Босне бр. 47б, је самостална, независна и непрофитна институција за надзор и лиценцирање банака, од 1996. године.

Законом о Агенцији за банкарство Федерације БиХ утврђени су основни задаци Агенције, а то су: издавање дозвола за оснивање и рад банака, микрокредитних организација и *leasing* друштава, издавање дозвола за промјене организацијског устроја банака, микрокредитних организација и *leasing* друштава, издавање сагласности за именовање руководног особља банака, издавање дозвола за обављање унутарњег платног промета, прикупљање, обрада и евиденција података које банке достављају Агенцији

сукладно прописима, надзор пословања банака, микрокредитних организација и *leasing* друштава те подузимање мјера, сукладно Закону о Агенцији за банкарство ФБиХ, Закону о банкама, Закону о микрокредитним организацијама, Закону о *leasing*-у и подзаконским актима, покретање, управљање и надзор поступака привремене управе, ликвидације и стечаја, односно санирања банака, укидање дозвола за рад банкама, микрокредитним организацијама и леасинг друштвима сукладно Закону о банкама, Закону о микрокредитним организацијама и Закону о *leasing*-у, доношење подзаконских аката којима се регулира рад банака, микрокредитних организација и *leasing* друштава, оцјењивање испуњавања увјета и давање одобрења банкама за емитовање нових акција, помаже антитерористичке мјере које се односе на банке, микрокредитне организације и *leasing* друштва на захтјев овлаштеног органа, итд.

Агенција за банкарство ФБиХ, у сарадњи са Централном банком Босне и Херцеговине остварује међународне контакте у вези са издавањем дозвола за рад банака, микрокредитних организација и леасинг друштава, надзором рада банака, микрокредитних организација и леасинг друштава и прикупљањем информација о банкама, микрокредитним организацијама, леасинг друштвима и њиховим активностима на основи узајамности.

1.2.4. Агенција за банкарство Републике Српске

Агенција за банкарство РС, као самостално и независно правно лице, са сједиштем у Бања Луци, у ул. Васе Пелгића 11а, основана је ради уређења и контроле банкарског система и чији је основни циљ очување и јачање стабилности банкарског система, те унапређивање његовог сигурног, квалитетног и законитог пословања.

Законом о Агенцији за банкарство Републике Српске утврђене су основне надлежности Агенције за банкарство РС, а то су: а) издавање дозвола за оснивање и рад банака, дозвола за статусне промјене и промјене организационе структуре банака и врсте послова које обављају, б) контрола бонитета и законитости пословања банака – посредна и непосредна контрола рада банака, предузимање одговарајућих надзорних мјера, ц) одузимање дозволе за рад банкама, д) увођење поступка привремене управе у банкама и именовање привременог управника, покретање поступка ликвидације банака и именовање ликвидационог управника, управљање и надзор над поступком привремене управе и ликвидације банака, подношење захтјева за покретање стечајног поступка над банкама, е) доношење аката којима се уређује рад банака, ф) оцјена испуњавања услова и давање сагласности за издавање акција наредних емисија, г) вршење надзора и предузимање потребних радњи у вези са спречавањем прања новца и финансирања терористичких активности које се односе на банке, микрокредитне организације, штедно-кредитне организације и друге финансијске организације, у сарадњи са надлежним институцијама, а у складу са прописима којима се уређује ова област, х) вршење надзора и предузимање других активности у складу са прописима којима се уређује увођење и примјена одређених привремених мјера ради ефикасног спровођења међународних рестриктивних мјера, и) доношење одговарајућих аката у области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности и сарадња са надлежним органима и институцијама из ове области и ј) доношење аката и предузимање радњи у циљу обезбјеђења заштите права потрошача, односно физичких лица корисника финансијских услуга у банкарском систему, вршење надзора над примјеном прописа из ове области и предузимање других активности и одговарајућих мјера у оквиру својих овлашћења и друге надлежности у складу са законом којим се уређују банке.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкурenciјски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), као и одредбе Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такође, Конкурenciјски савјет узео је у обзир одредбе Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89) - Закона о облигационим односима ФБиХ („Службене новине РБиХ“, бр. 2/92, 13/93 и 13/94), Закона о облигационим односима РС („Службени гласник РС“, бр. 17/93, 3/96 и 74/04), Закона о Агенцији за банкарство ФБиХ („Службене новине ФБиХ“, бр. 75/17), Закона о банкама ФБиХ („Службене новине ФБиХ“, бр. 24/17), Закона о девизном пословању ФБиХ („Службене новине ФБиХ, бр. 47/10-1), Закона о Агенцији за банкарство РС („Службени гласник РС“, бр. 59/13 и 4/17), Закона о банкама РС („Службени гласник РС“, бр. 4/17) и Закона о девизном пословању РС („Службени гласник РС“, бр. 96/03 и 123/06).

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

Подносилац захтјева, у односу на наведену повреду члана 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији од стране банака кредитора, у битном је навео следеће чињенице као разлог за подношење Захтјева:

- банке кредитори (Аддико банке) су формално посебна правна лица која остварују заједничко дјеловање, послују под скоро идентичним фирмама, користе исте робне жигове, имају заједничку веб страницу, издају заједничка саопштења за јавност, имају исту власничку структуру и на тржишту Босне и Херцеговине су заједнички издали преко 99% кредита са валутном клаузулом швицарског франка (у даљем тексту: ЦХФ клаузула), при чему свака од банака кредитора кредите са ЦХФ клаузулом издаје само за ентитет у коме има сједиште, иако скоро под идентичним условима;
- банке кредитори су, у периоду од 2006. – 2008. године, закључили око 9.000 кредита са ЦХФ клаузулом, а да такве кредите није закључивала нити једна банка у Босни и Херцеговини, осим у појединачним случајевима, односно да су све остале банке које су пословале закључиле мање од 30 таквих кредита;
- закључивањем уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом којим се корисници кредита обавезују да износ главнице примљен од банака кредитора у валути конвертибилне марке (у даљем тексту: КМ) враћају у вриједности према курсу стране валуте ЦХФ, банке кредитори на штету тих корисника кредита наплатили су двоструко већи износ главнице од исплаћеног, уз камату, при чему су банке кредитори на тржишту Босне и Херцеговине издавали и кредите без ЦХФ клаузуле, код којих је главница исплаћена у КМ и враћа се у истој валути КМ, без обрачуна према вриједности ЦХФ;
- корисници кредита са ЦХФ клаузулом (физичка и правна лица) су због пораста вриједности ЦХФ у односу на домаћу валуту КМ (од стартих 1,15 до 1,82) имали

знатно отежану отплату кредита и велике економске, социјалне и породичне проблеме, те су кредити са ЦХФ клаузулом узроковали реалну економску и социјалну кризу у Босни и Херцеговини и довели кориснике у неповољан положај у односу на конкуренцију, а доказ је око 4.000 тужби које су корисници тих кредита поднијели за поништење уговора о кредиту;

- банке кредитори су довели кориснике кредита у неповољан и неравноправан положај у односу на конкуренцију на начин да нису вршили редовне измјене каматне стопе у складу са кретањима 12-мјесечне ЛИБОР каматне стопе, како је то било уговорено, чиме су остварили материјалну корист на штету корисника кредита, те су банке без сагласности корисника кредита након закључења уговора повећавали каматну маржу, што је битан елемент уговора за који је потребна обострана сагласност;
- банке кредитори су током 2016. године извршили конверзију више стотина кредита са ЦХФ клаузулом тако што су појединачним клијентима по упитној субјективној оцјени отписали 30-50,0% и више дуговог салда главнице и камате на дан конверзије, а да је умањени износ индексан према курсу еура (у даљем тексту: ЕУР), умјесто према швицарском франку (у даљем тексту: ЦХФ), те је на тај износ обрачуната додатна камата од 5,99% до отплате, што чини наметање камате на камату;
- корисници кредита који су кредит отплатили у цјелости су били онемогућени за накнадни отпис од 30-50,0% и више кредитног дуга, па су у том погледу имали од стране банака кредитора ограничење тржишта, производње, развоја и улагања у односу на друге кориснике истих кредита код банака кредитора, а да категорија корисника кредита који су били пред закључењем отплате није имала једнак бенефит код отписа од 30-50,0% кредитног дуга, од корисника који су имали дужи рок отплате или су престали плаћати кредит на почетку отплате, чиме су банке кредитори и код те категорије корисника узроковали ограничење производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача и чиме је та категорија корисника кредита имала неравноправан и неповољан конкурентски положај у односу на конкуренцију;
- сви корисници кредита који су поднијели захтјев за конверзију кредита са ЦХФ клаузулом у кредит са валутном клаузулом еура (у даљем тексту: ЕУР клаузула), су морали уз захтјев упућен банкама кредиторима, приложити и писмену потврду суда да су се одрекли тужбеног захтјева, уколико су водили судски спор против банака за поништење уговора о кредиту, односно банке кредитори су тражили претходно одрицање од права на судску заштиту која је свим грађанима гарантована Уставом и међународним конвенцијама о људским правима, а које су императивни елемент нашег правног система, што их је довело у неповољан положај у односу на конкуренцију, те чини наметање додатне обавезе која је супротна правном поретку и на који начин су банке кредитори наметнули ограничења тржишта, производње и улагања;

У односу на наведену повреду члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији од стране банака кредитора, Подносилац захтјева наводи да су:

- банке кредитори формално посебна правна лица која остварују заједничко дјеловање, послују под скоро идентичним фирмама, користе исте робне жигове,

имају заједничку веб страницу, издају заједничка саопштења за јавност, имају исту власничку структуру и на тржишту Босне и Херцеговине су заједнички издали преко 99% кредита са валутном клаузулом швицарског франка, при чему свака од банака кредитора кредите са ЦХФ клаузулом (у даљем тексту: ЦХФ клаузула) издаје само за ентитет у коме има сједиште, иако скоро под идентичним условима;

- закључивањем уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом којом се корисници кредита обавезују да износ главнице примљен од банака кредитора у валути конвертибилне марке враћају у вриједности према курсу стране валуте ЦХФ, банке кредитори на штету тих корисника кредита наплатили двоструко већи износ главнице од исплаћеног, уз камату, при чему су банке кредитори на тржишту Босне и Херцеговине издавали и кредите без ЦХФ клаузуле, код којих је главница исплаћена у КМ и враћа се у истој валути КМ, без обрачуна према вриједности ЦХФ;
- банке кредитори, у периоду од 2006. – 2008. године, закључили око 9.000 кредита са ЦХФ клаузулом, а да такве кредите није закључивала нити једна банка у Босни и Херцеговини, осим у појединачним случајевима, односно да су све остале банке које су пословале закључиле мање од 30 таквих кредита;
- корисници кредита са ЦХФ клаузулом (физичка и правна лица) због пораста вриједности ЦХФ у односу на домаћу валуту КМ (од стартних 1,15 до 1,82) имали знатно отежану отплату кредита и велике економске, социјалне и породичне проблеме, те да су кредити са ЦХФ клаузулом узроковали реалну економску и социјалну кризу у Босни и Херцеговини чиме је ограничена конкуренција на тржишту, неравноправан и неповољан конкурентски положај а доказ је око 4.000 тужби које су корисници тих кредита поднијели за поништење уговора о кредиту;
- банке кредитори довели кориснике кредита у неповољан и неравноправан положај у односу на конкуренцију на начин да нису вршили редовне измјене каматне стопе у складу са кретањима 12-мјесечне ЛИБОР каматне стопе, како је то било уговорено, чиме су остварили материјалну корист на штету корисника кредита, те да су банке без сагласности корисника кредита након закључења уговора повећавали каматну маржу, што је битан елемент уговора за који је потребна обострана сагласност, а на који начин су кориснике кредита довели у неравноправан и неповољан конкурентски положај;
- банке кредитори током 2016. године извршили конверзију више стотина кредита са ЦХФ клаузулом тако што су појединачним клијентима по упитној субјективној оцјени отписали 30-50,0% и више дуговог салда главнице и камате на дан конверзије, а да је умањени износ индексан према курсу ЕУР, умјесто према курсу ЦХФ, те је на тај износ обрачуната додатна камата од 5,99% до отплате, што чини додатну камату на камату;
- корисници кредита који су кредит отплатили у цјелости били онемогућени за накнадни отпис од 30-50,0% и више кредитног дуга, па су у том погледу имали од стране банака кредитора ограничење тржишта, производње, развоја и улагања у односу на друге кориснике истих кредита код банака кредитора, а да категорија корисника кредита који су били пред закључењем отплате није имала једнак бенефит код отписа од 30-50,0% кредитног дуга, од корисника који су имали дужи рок отплате или су престали плаћати кредит на почетку отплате, чиме су банке

кредитори и код те категорије корисника узроковали ограничење конкуренције на тржишту, неравноправан и неповољан конкурентски положај у односу на друге кориснике истих кредита код банака кредитора, те ограничење производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача;

- сви корисници кредита који су поднијели захтјев за конверзију кредита са ЦХФ клаузулом у кредит са валутном клаузулом еура (у даљем тексту: ЕУР клаузула), морали уз захтјев упућен банкама кредиторима, приложити и писмену потврду суда да су се одrekli тужбеног захтјева, уколико су водили судски спор против банака за поништење уговора о кредиту, односно банке кредитори су тражили претходно одрицање од права на судску заштиту која је свим грађанима гарантована Уставом и међународним конвенцијама о људским правима, на начин који су банке кредитори наметнули услове којима се ограничава конкуренција и којима се ограничава производња, тржиште или технички развој на штету потрошача, што је довело и до неравноправног и неповољног положаја конкурентског положаја корисника тих кредита.

У Захтјеву се, уз достављену попутну документацију, наводе и посебно истичу следеће чињенице:

- корисницима је износ кредита исплаћен у домаћој валути, односно конвертибилним маркама, у којој валути је вршена и врши се отплата кредита у висини према курсу ЦХФ на дан отплате сваког obroка, према обрачуна банака кредитора;
- у 90% побјаних уговора о кредиту се не спомиње валута КМ;
- сви корисници кредита су домаћи држављани и резиденти, а кредити су исплаћивани за потребе потрошње у Босни и Херцеговини;
- банке кредитори на тржишту Босне и Херцеговине су издавали и кредите без ЦХФ клаузуле, од којих је главница корисницима исплаћена у КМ и враћа се у истој валути, без обрачуна према вриједности ЦХФ;
- услјед великог пораста вриједности стране валуте ЦХФ у односу на домаћу валуту КМ (од стартних 1,15 до данашњих 1,82) у периоду након закључења уговора, рата за отплату наведених кредита порасла је за преко 60% и да банке кредитори су остварили екстра профит на рачун корисника кредита;
- један број наведених кредита је отплаћен, дио кредита се отплаћује, док дио корисника због енормног пораста курса ЦХФ према КМ није могао вршити отплату кредита и против њих су покренути судски извршни поступци ради наплате потраживања продајом заложене имовине;
- корисници кредита у односу на банке кредиторе имају статус „неуке странке“, обзиром да не посједују специјалистичка знања нити потребне софтвере, а да од банака кредитора нису били потпуно информисани о могућим ризицима ЦХФ клаузуле у кредитним уговорима;
- банке кредитори су знали шта ће се дешавати у будућности са швицарским франком, што доказују и брошуре Аустријске националне банке (у даљем тексту:

АНБ) издате дана 31.01.2006. године, у којима је јасно назначено да се таквим кредитима у будућности може остварити екстра добит и на камати (растом курса расте и главница корисника кредита), као и на самом курсу;

- банке кредитори су, као кћерке фирме АНБ-е, знали и крили од корисника кредита несагледиве посљедице у даљој отплати кредита;
- банке кредитори, иако формално посебна правна лица, остварују неоспорну координацију пословне стратегије и информација која има значај споразума између противника, без обзира постоји ли такав споразум у формалноправном смислу, а наведени фактички споразум између банака кредитора ограничава тржишну конкуренцију, како у односу на њихове клијенте, тако и на остале учеснике на тржишту;
- свака од банака кредитора издаје кредите са ЦХФ клаузулом само за ентитет у коме има сједиште, иако под скоро идентичним условима;
- банке кредитори на релевантном финансијском тржишту Босне и Херцеговине продају кредит са ЦХФ клаузулом, на коме имају преко 99% тржишног учешћа и налазе се у доминантној позицији;
- уговори о кредиту су у цјелости били припремљени од стране банака кредитора као професионалних организација и исти су само дати клијентима на потписивање, најчешће на једнообразном формулару, из чега се сматра да се ради о адхезионом уговору;
- банке кредитори су унапријед одредили све услове уговора, начин исплате одобреног кредита, каматну стопу, каматну маржу, као и све друге одредбе уговора;
- координација између противника и искључива контрола над тржиштем кредитних уговора са ЦХФ клаузулом даје таквој паралелној мрежи од више хиљада сличних уговора кумулативни учинак на тржишту, без обзира на њихову појединачну вриједност која варира од неколико хиљада конвертибилних марака до више милиона конвертибилних марака;
- однос координације између банака кредитора, који према Закону о конкуренцији има сва обиљежја споразума, је имао учинак заједничког “утврђивања цијена (ЦХФ клаузула) код продаје услуга (кредита) трећим лицима”, као и “ограничавања могућности купца да одређује продајну цијену услуге” обзиром да је цијена кредита била одређена од стране банака кредитора типским уговором и кретањем стране валуте ЦХФ мимо законски одређеног односа *КМ/Еуро*, што представља тешко ограничење у споразуму привредних субјеката;
- оспорени уговори из напријед наведеног разлога се не могу третирати као евентуално споразуми мале вриједности и на њих се не могу примијенити одредбе члана 8. Закона о конкуренцији, већ се ради о тешком ограничењу конкуренције обзиром да уговарање новчане обавезе на темељу ЦХФ клаузуле банке кредитори додатно наплаћују кредит пласиран у КМ, по основу течајне разлике остварене на финансијском тржишту;

- озбиљне економске и социјалне проблеме кредити са ЦХФ клаузулом су узроковали у свим земљама Источне Европе, гдје су одобравани од стране повезаних лица привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука;
- током 2016. године, банке кредитори су јавно објавили понуду за конверзију кредита са ЦХФ клаузулом у кредите са ЕУР клаузулом, из разлога великог броја тужби корисника кредита и притиска јавности;
- банке кредитори су, према упитним критеријумима, субјективном оцјеном умањивали корисницима кредитни салдо 30-50,0% и више дуга;
- сви корисници кредита су због раста курса ЦХФ, а самим тим и главнице, отплаћивали или и даље отплаћују дупло увећану каматну стопу на подигнути кредит.

На основу напријед наведеног, Подносилац захтјева сматра да су привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука извршили повреду Закона о конкуренцији, склапањем забрањених споразума из члана 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији и злоупотребом доминантног положаја из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, те тражи од Конкурентијског савјета доношење рјешења којим се утврђује да су кредити са ЦХФ клаузулом забрањени и ништави споразуми, као и да утврди злоупотребу уз одређивање одговарајућих забрана, санкција, рокова и мјера за отклањање штетних посљедица таквог поступања.

Подносилац захтјева у свом Захтјеву, између осталог, истакао је сљедеће:

- да су Агенција за банкарство Федерације БиХ и Агенција за банкарство РС својим „заједничким дјеловањем“ са привредним субјектима Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, уз „изричит и прешутни договор“, заједно довели до спречавања, ограничавања или нарушавања тржишне конкуренције по свим тачкама у складу са чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији;
- све што је наведено у чињеничним описима и достављеним доказним материјалима унутар поднеска од 18.04.2017. године односи се и на покретање поступка и против Агенције за банкарство ФБиХ и Агенције за банкарство РС;
- чланом 4. под б) и е) Закона о Агенцији за банкарство ФБиХ прописано је као основни задатак Агенције за банкарство ФБиХ надзирање пословања банака у складу са законом и доношењем подзаконских аката којима се регулише рад банака; чланом 26. став 1. и 2. истог закона Агенције за банкарство ФБиХ је овлаштена да врши контролу банака, да прегледа и прибави копије пословних књига, докумената и рачуна, издаје налоге и дјелује да би осигурала пословање банака у складу са законима и другим прописима, а банке су обавезне омогућити Агенцији приступ цјелокупној документацији ради обављања послова из надлежности Агенције;
- Агенција за банкарство ФБиХ је имала законску обавезу надзора и контроле пословања привредног субјекта Аддико Банк д.д. Сарајево уз пуно законско овлаштење прегледа цјелокупне документације и издавања налога, све са циљем да се „осигура пословање банака у складу са законом и другим прописима“;

- Законом о Агенцији за банкарство РС је прописано у члану 5. став 1 тачка б) да Агенција за банкарство РС има надлежност за посредну и непосредну контролу законитости рада банака и подузимање одговарајућих надзорних мјера; додатно у члану 5. став 1. Агенција за банкарство РС је посебно овлаштена за доношење аката и подузимање радњи у циљу обезбјеђења заштите права потрошача, односно физичких лица корисника финансијских услуга у банкарском систему; чланом 6. истог Закона, Агенција за банкарство РС је „овлаштена да налаже и подузима мјере за отклањање утврђених незаконитости и неправилности“ као и да има право пуног „увида у пословне књиге и другу документацију“ банака.

У смислу напријед наведеног, Агенција за банкарство ФБиХ и Агенција за банкарство РС су, претежно својим нечињењем, односно пропуштањем законом прописаног надзора и контроле законитости рада привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, као и пропуштањем давања одговарајућих налога и неподузимањем мјера ради заштите права потрошача (укључујући Подносиоца захтјева), заједно са привредним субјектима Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, остварили „заједничко дјеловање“ и „изричит и прешутни договор“ који имају обиљежја забрањеног споразума, у складу са чланом 4. Закона о конкуренцији.

Подносилац захтјева истиче да је посљедица таквог „заједничког дјеловања“ и „изричитог и прешутног договора“, спречавање, ограничавање и нарушавање тржишне конкуренције, која је забрањена чланом 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији.

На основу достављених информација и документације КонкурENCIЈСКИ савјет је оцијенио да није могуће безведеног поступка утврдити постојање повреде Закона о конкуренцији на које Подносилац захтјева указује, те је донијело Закључак о покретању поступка, дана 20.09.2017. године под бројем: УП-02-26-3-002-15/17 (у даљем тексту: Закључак).

КонкурENCIЈСКИ савјет је, у складу са чланом 33. став (1) Закона о конкуренцији, доставио дана 21.09.2017. године, Закључак и Захтјев за очитовање противним странама у поступку, привредном субјекту Аддико Банк д.д. Сарајево (акт број: УП-02-26-3-002-21/17), привредном субјекту Аддико Банк а.д. Бања Лука (акт број: УП-02-26-3-002-22/17), Агенцији за банкарство РС (акт број: УП-02-26-3-002-23/17) и Агенцији за банкарство ФБиХ (акт број: УП-02-26-3-002-24/17).

Подносиоцу захтјева Закључак је достављен актом број: УП-02-26-3-002-20/17 од дана 21.09.2017. године.

Дана 07.03.2018. године, под бројем: УП-02-26-3-002-149/17, КонкурENCIЈСКИ савјет је запримио поднесак Подносиоца захтјева, којим исти доставља додатну документацију, у сврху допуне доказа, а у вези предметног поступка.

Напријед наведени поднесак са припадајућим прилозима достављен је осталим странкама у поступку, актом број: УП-02-26-3-002-150/17 од дана 12.03.2018. године, те је изјашњење пуномоћника Аддико банака на напријед поднесени поднесак од 19.03.2018. године, достављено КонкурENCIЈСКОМ савјету под бројем: УП-02-26-3-002-160/17 дана 21.03.2018. године.

Конкурenciјски савјет је запримио, дана 12.10.2017. године под бројем: УП-02-26-3-002-26/17, захтјев Агенције за банкарство ФБиХ, број: 04-2-3659/17 од дана 10.10.2017. године, за продужењем рока за изјашњење, односно доставу одговора на предметни Закључак, у складу са одредбама члана 33. став (4) Закона о конкуренцији, те је Конкурenciјски савјет цијенивши напријед наведени Захтјев оправданим, одобрио додатни рок за доставу одговора.

Пуномоћник привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, Наида Чустовић – адвокат из Сарајева (пуномоћ у спису), поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-002-29/17 дана 16.10.2017. године) у одговору на Закључак, у битном наводи слједеће:

- да се анализом аргументације и доказа на којима се темељи Захтјев стиче дојам да Подносилац захтјева покушава злоупотребити права утемељена Законом и да се покретање предметног поступка тражи како би се исти искористио као начин притиска на привредне субјекте Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука ради рјешавања спорова који су тренутно предмет парничних поступака у различитим фазама пред судовима у Босни и Херцеговини;
- чињенице и околности на које се Подносилац захтјева позива су погрешно презентирани и наводе на нетачне закључке, те се тичу различитих аспеката појединачних облигационо-правних односа између поменутих банака и њихових клијената, за чију законитост су надлежни искључиво судови у парничним поступцима, али ни на који начин не упућују на постојање елемената злоупотребе права конкуренције;
- да сврха задовољавања Закона и Конкурenciјског савјета није задовољавање појединачних интереса учесника на тржишту, те да поступак за заштиту права конкуренције не може бити супститут судским поступцима за заштиту права корисника кредита у вези са ЦХФ уговорима који су евентуално повријеђени од стране привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево или Аддико Банк а.д. Бања Лука и да је сврха Закона и улога Конкурenciјског савјета заштита тржишне категорије отворене и слободне економије, а не задовољавање интереса и заштита права појединаца (физичких и правних лица);
- у периоду од 2006.-2008. године, привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево (који је у том периоду пословао под фирмом *Нуро Алпе-Адриа-Банк* д.д. Сарајево) и привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука (који је у том периоду пословао под фирмом *Нуро Алпе-Адриа-Банк* а.д. Бања Лука) су закључили преко 10.000 ЦХФ уговора са различитим категоријама корисника кредита, по којима су одобрени и исплаћиване различите врсте кредита за различите намјене, те да су такви кредити од стране наведених банака одобравани на територији цијеле Босне и Херцеговине;
- поред кредита са ЦХФ клаузулом, привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука су нудили кредите са валутним клаузулама у другим страним валутама, првенствено у ЕУР (еуро) валути, те да наведене банке нису биле једине банке које су на тржишту Босне и Херцеговине нудиле кредите са валутним клаузулама у страним валутама, укључујући и ЦХФ;
- нагли пораст курса ЦХФ-а у односу на ЕУР који се десио 2008. године, резултирао је у повећању обавеза корисника кредита, по ЦХФ уговорима, због чега је одређен број корисника кредита покренуо парничне поступке за утврђивање наводне ништавости ЦХФ уговора по различитим основама, те да је до сада велики број ових предмета ријешен у првостепеном и другостепеном поступку у корист банака кредитора, односно захтјеви за утврђивање ништавости су одбијани, а да је овакав став заузео и

Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Врховни суд ФБиХ) у свом мишљењу број 58 0 П 1 135023 16 Спп од дана 25.05.2016. године;

- судска пракса је недвојбено потврдила да је давање кредита изражених у иностраној валути, односно уговарање валутне клаузуле, дозвољено и у складу са важећим прописима, у прилог чега потврђују и пресуда Општинског суда у Мостару број: 58 0 П 102 361 11 П од дана 20.02.2014. године, другостепена пресуда Кантоналног суда у Мостару број: 58 0 П 102361 14 Гж од дана 02.09.2015. године и Одлука Врховног суда ФБиХ, број: 58 0 П 1 135023 16 Спп од дана 25.05.2016 године;
- неоспорно је да је у стандардном уговору о кредиту (било намјенском било ненамјенском) који је у том периоду закључиван са корисницима кредита прецизно уговорено да се кориснику одобрава кредит у износу одређеном у ЦХФ, те да није спорно да је наведени износ кредита у ЦХФ корисницима у цијелости и исплаћен у КМ;
- да је очигледно да је о начину исплате уговореног износа кредита у КМ постојала сагласност међу уговорним странама и да су у складу са законима постојећим у вријеме одобравања кредита, банке могле одобравати физичким лицима кредите у иностраној валути, али их нису могле исплаћивати у иностраној валути;
- очигледно је да је садржина обавезе корисника била изражена у ЦХФ, с тим да је у складу са важећим прописима кредит исплаћен у КМ, а на исти начин је вршено и његово враћање те самим тим обавеза банака да пласира кредит и обавеза корисника да га врати, била је у уговору тачно дефинисана одређеним износом ЦХФ, тако да није ни постојала било каква обавеза да се дефинише протувриједност у КМ;
- сва питања конверзије у начина плаћања су дефинисана законом, те не постоји ни потреба да уговор садржи било какве одредбе у том смислу;
- одређивање курса по којем ће се вршити конверзија из ЦХФ у КМ и обратно, је потпуно беспотребно дефинисати у уговору, јер нити привредни субјекат Аддикс Банк д.д. Сарајево, односно Аддикс Банк а.д. Бања Лука, нити било која друга комерцијална банка, у том погледу нема избора;
- с обзиром да је садржина обавезе корисника кредита, како у односу на цијелу главницу, тако и у односу на поједине рате кредита, изражена у ЦХФ, те како корисник било којом уплатом у КМ, извршава своју обавезу у ЦХФ, то су привредни субјекти Аддикс Банк д.д. Сарајево и Аддикс Банк а.д. Бања Лука, могли примијенити само онај курс који важи у моменту плаћања, односно извршавања обавезе;
- стандардни уговор о кредиту изричито предвиђа да је: „Банка овлаштена извршити конверзију обавезе изражене у ЦХФ по овом уговору у складу са службено утврђеним тецајем Централне банке БиХ“, а да се приликом конверзије може примјењивати само званични курс Централне банке БиХ за ЦХФ важећи на дан плаћања, и према томе је јасно дефинисана обавеза банака да приликом исплате кредита исплати кориснику КМ протувриједност износа кредита израженог у ЦХФ према званичном курсу Централне банке БиХ на тај дан, односно да приликом наплате сваког појединог анuitета у КМ, врши његову конверзију ЦХФ по курсу важећем на дан плаћања тог анuitета;
- да је тачно да рок у којем банка треба да исплати кориснику одобрени износ кредита није експлицитно наведен али да то не производи никакве правне посљедице, а да је по природи правног посла регулисаног уговором, јасно да се уговорени износ кредита треба исплатити кориснику одмах по закључењу уговора, што је уосталом и учињено;
- напријед наведени начин доспијећа обавезе банке је изричито одређен чланом 314. Закона о облигационим односима (члан 314. је идентичан у ЗОО Федерације Босне и Херцеговине и ЗОО Републике Српске), који прописује да „ако рок није уговорен, а сврха посла, природа обавезе и остале околности не захтијевају извјестан рок за испуњење, повјерилац може одмах захтијевати испуњење обавезе“, те обзиром на

овакво законско рјешење, недостатак дефиниције рока не утиче на било који начин на пуноважност уговора;

- привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука су у цијелости поступили у складу са уговором и на наведени начин извршили кориснику или корисницима исплату уговореног износа кредита, тако да нема дилеме да је ова обавеза била уговорима у потпуности одређена;
- тврдња Подносиоца захтјева да ЦХФ уговорима није била одређена структура каматне стопе, односно да привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, нису вршили редовне измјене каматне стопе у складу са кретањима 12-мјесечне ЛИБОР каматне стопе, а како је то било уговорено, није тачна јер је напријед поменути уговором тачно одређена почетна каматна стопа у проценту од 7%, а да из уговора очигледно произлази да се она састоји од ЛИБОР-а и дијела који се назива маржом банке. ЛИБОР је тачно одређена категорија и његова вриједност се званично објављује па је довољно да се на интернету укуцају подаци дефинисани уговором, те се у сваком моменту сазна вриједност ЛИБОР-а;
- да је суштински битно је да се тачна вриједност увијек може утврдити, те да се ради о егзактној вриједности на коју тужени нема никаквог утицаја и да се износ марже добије одузимањем стопе ЛИБОР-а од почетне уговорене камате од 7%, те је дакле структура каматне стопе била одредива;
- сврха уговарања промјениве каматне стопе која зависи од промјене ЛИБОР-а је да усклади права и обавезе уговорних страна у односу на промјене у вриједности валуте у којој је уговорена кредитна обавеза, и према томе је ноторно да промјене које се односе на валуту ЦХФ може одражавати само ЛИБОР за ЦХФ, а не неки други ЛИБОР који се односи на УСД или ЕУР, јер ЛИБОР – и за те валуте одражавају промјене које се дешавају у УСД или ЕУР;
- на ЦХФ као валуту обавезе се може примјењивати само ЛИБОР за ту валуту, те тврдња Подносиоца захтјева да привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука нису усклађивали вриједност камате са промјенама ЛИБОР-а нема никаквог правног основа;
- свака дилема у вези са законитошћу ЦХФ уговора је отклоњена напријед наведеном Одлуком Врховног суда ФБиХ који је изричито утврдио да се у конкретном случају ради о уговору са валутном клаузулом, те да је такво уговарање допуштено, производи правно дејство и заснива обавезе за обје уговорне стране;
- да се Подносилац захтјева реферише на наводне повреде ЗОО-а, о којима Конкурентијски савјет није надлежан да расправља, а о истима, да су постојале, требало се расправљати и које су биле су предмет судских поступака;
- суд је о свакој појединачној, наводној повреди ЗОО-а које помиње Подносилац захтјева, већ заузео став у бројном пресудама, те се цјелокупна судска пракса своди на јединствен став да су ЦХФ уговори које су привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука закључивали са својим корисницима, законити, те да Конкурентијски савјет као управни орган нема надлежност да се упушта у оцјену ништавости ЦХФ уговора нити да преиспитује одлуке судова у вези са истим;
- да су наводи Подносиоца захтјева о усаглашености дјеловања привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука на тржишту у вези са ЦХФ уговорима и кредитима закљученим између 2006.-2008. године, засновани на потпуном непознавању основних постулата права конкуренције и погрешном тумачењу Закона;
- привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука су супсидијарна друштва истог привредног субјекта, конкретно Аддико Банк АГ, при чему исти посједује скоро 100% емитованих дионица/акција привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, приликом чега остварује потпуну контролу над овим друштвима, из чега неоспорно произлази да привредни

субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука припадају истој групацији – Аддико Банк групацији, а да су у периоду од 2006.-2008. године (период у којем Подносилац захтјева тврди да је склопљен забрањени споразум), привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево, који је тада пословао под фирмом *Нуро Alpe-Adria- Bank* д.д. Сарајево и привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука, који је тада пословао под фирмом *Нуро Alpe-Adria-Bank* а.д. Бања Лука, такође били у већинском власништву и под пуном контролом истог привредног субјекта, односно *Нуро Alpe-Adria- Bank International AG*;

- обзиром да су у периоду од 2006. до 2008. године, привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука припадали истој групацији и били у већинском власништву, те под контролом истог привредног субјекта, неоспорно је да ова друштва нису поступала као самостални и неовисни конкуренти на тржишту, већ да се имају посматрати као јединствен учесник на тржишту;
- из установљене судске праксе Суда правде Европске уније (у даљем тексту: СПЕУ) и Општег суда у Луксембургу (у даљем тексту ОС), као и смјерницама Европске комисије о примјењивости члана 101. Уговора о функционирању Европске Уније (у даљем тексту: УФЕУ) на хоризонталне уговоре о сарадњи, произлази да се члан 101. УФЕУ – који је у праву конкуренције ЕУ еквивалент члану 4. Закона – не примјењује на уговоре и односе између друштава која припадају истој групи друштава јер се таква група друштава, према праву конкуренције Европске уније, сматра „јединственом економском јединицом“ („или јединственим економским субјектом“), те да је Закон о конкуренцији такође заснован на принципу јединствене економске јединице приликом чега се члан 4. истог не примјењује на правна лица која су чланови исте групе;
- сходно члану 71. (1) (а) Споразума о стабилизацији и придруживању, закљученом између Европске заједнице и њених држава чланица на једној страни и Босне и Херцеговине, на другој страни, Конкурenciјски савјет мора сагледати судску праксу СПЕУ-а и ОС-а у примјени члана 101. УФЕУ када примјењује члан 4. Закона, те да члан 43. став (7) Закона такође упућује на то да се Конкурenciјски савјет треба користити судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије у поступцима које води;
- принцип „економске јединице“ је темељни принцип права конкуренције Европске уније, будући да служи за дефинирање појма „учесника на тржишту“ (*undertaking* у праву конкуренције Европске уније, те да се сходно успостављеној судској пракси СПЕУ-а, термин „учесник на тржишту“ мора разумијети као означавање економске јединице, чак и уколико се према праву та економска јединица/економски субјект састоји од неколико одвојених правних лица што има значајне импликације на примјену члана 101. УФЕУ, а сходно томе и на примјену члана 4. Закона;
- с обзиром на то да члан 4. Закона забрањује само рестриктивне уговоре између учесника на тржишту, не примјењује се на споразуме између правних лица која припадају истом учеснику на тржишту;
- доктрина јединствене економске јединице је чврсто успостављена у судској пракси СПЕУ-а и ОС-а, као и пракси Европске комисије и у том смислу Хоризонталне смјернице Европске комисије дају добар сажетак успостављене праксе: „Друштва која су дио истог учесника на тржишту у смислу члана 101.(1) се не сматрају конкурентима у смислу ових смјерница. Члан 101. се примјењује само на споразуме између независних учесника на тржишту. Када друштво остварује одлучујући утицај на друго друштво они представљају јединствен економски субјект и стога су дио истог учесника на тржишту. Исто се примјењује и на сестринска друштва, тј. на друштва у којима одлучујући утицај остварује исто владајуће друштво. Сходно наведеном ова лица се не сматрају конкурентима чак и уколико су оба активна на истом релевантном тржишту производа и истом географском тржишту“;

- хоризонталне смјернице такође наводе, поновно указујући на успостављену праксу СПЕУ-а, да *„се остваривање одлучујућег утицаја владајућег друштва на зависно друштво претпоставља у случајевима када је друштво у 100% власништву владајућег друштва“*;
- члан 4. Закона није примјењив на споразуме између привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, као и у периоду од 2006.-2008. године, на споразуме између привредних субјеката *Нуро Алпе Адриа – Банк* д.д. Сарајево и *Нуро Алпе Адриа – Банк* а.д. Бања Лука, обзиром на напријед наведено, приликом чега био који споразум или однос између привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука је споразум унутар групе на који се члан 4. Закона о конкуренцији, који само забрањује рестриктивне споразуме између учесника на тржишту, једноставно не може примјенити, а и то важи и за период између 2006. – 2008. године за споразуме и однос између привредних субјеката *Нуро Алпе-Адриа – Банк* д.д. Сарајево и *Нуро Алпе-Адриа – Банк* а.д. Бања Лука;
- у складу с установљеном судском праксом СПЕУ-а и изнад наведених смјерница Европске комисије, без сумње је да члан 4. Закона о конкуренцији није примјењив на споразуме између привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука;
- захтјев Подносиоца захтјева којим тражи од КонкурENCIЈског савјета да донесе рјешење којим се утврђује да су ЦХФ уговори забрањени и ништави споразуми је паушално постављен и неоснован првенствено јер није идентифицирано које конкретно ЦХФ уговоре Подносилац захтјев сматра ништавим и забрањеним, те да ли се ради о дјелимичној или потпуној ништавости, а затим јер Подносилац захтјева погрешно заснива ништавост ЦХФ уговора на члану 4. став (2) Закона, који прописује да су споразуми забрањени у складу са ставом (1) члана 4. Закона ништави и чија одредба се односи искључиво на споразуме закључене између привредних субјеката – учесника на тржишту, како су дефинисани у члану 2. став (1) Закона;
- ЦХФ уговори су закључени између банака и корисника кредита који се не могу сматрати учесници нити конкуренти на тржишту, у смислу одредбе члаа 2. став (1) Закона и сходно томе, ЦХФ уговори се не могу сматрати споразумима у смислу члана 4. став (1) Закона нити је КонкурENCIЈски савјет надлежно утврђивати њихову ништавост;
- утврђивање ништавости ЦХФ уговора је у искључивој надлежности судова, при чему је, како је напријед наведено, од 2011. године до данас, покренуто преко 1.000 парничних поступака у којима се разматра ништавост ЦХФ уговора од чега је преко 50% спорова ријешено на начин да је правоснажним одлукама судова утврђена законитост ЦХФ клаузуле и не постоји нити једна правоснажна пресуда којом се утврђује незаконитост исте;
- у односу на захтјев Подносиоца захтјева да се утврди постојање забрањеног споразума између привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, са једне стране и Агенције за банкарство ФБиХ и Агенције за банкарство РС, са друге стране, из разлога што су потоњи наводно својим нечињењем или уз изричити и прешутни договор са банкама „ограничили или нарушили тржишну конкуренцију“, исти није аргументирао на чему се заснива тврдња да је међу овим субјектима постојао забрањени споразум или барем „свјесни паралелизам“ у понашању који би био супротан члану 4. став (1) Закона, стога КонкурENCIЈски савјет не би требао узимати у обзир овакве паушалне и произвољне наводе, имајући у виду да је у складу са чланом 36. Закона Подносилац захтјева дужан доказати наводна кршења права из Закона;
- имајући у виду специфична овлашћења и надлежности Агенција за банкарство ФБиХ и РС, као надлежних органа управе који су надлежни за супервизију рада банака и банкарског сектора у Босни и Херцеговини, ова се тијела не могу сматрати учесницима

на тржишту у смислу Закона, нити су иста овлаштена да посредно или непосредно учествују на тржишту, па самим тим Закон се не може примијенити на ова тијела;

- Агенција за банкарство ФБиХ и Агенција за банкарство РС имају законска овлашћења и надлежност да надзиру и контролишу рад банака у Босни и Херцеговини с циљем осигурања стабилности и одрживости банкарског система као цјелине, али исти нису овлаштени ни надлежни да утичу на послове политике и понашање на тржишту појединих банака. Те чак и уколико би се могло сматрати да се Закон може примијенити на Агенције, однос привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука нису са Агенцијом за банкарство ФБиХ и Агенцијом за банкарство РС у односу конкурената нити равноправних учесника на тржишту који би могли склопити било какав споразум (хоризонтални или вертикални) у смислу Закона, према томе члан 4. Закона није примјењив на односе између банака кредитора предметног поступка и Агенција за банкарство;
- у односу на тврдњу Подносиоца захтјева да су у периоду од 2006. – 2008. године привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, као даваоци кредита имали доминантан положај на тржишту Босне и Херцеговине, имајући у виду дефиницију доминантног положаја из члана 9. Закона о конкуренцији, да би имали доминантан положај неопходно би било да су напријед наведени привредни субјекти (које се имају посматрати као један учесник на тржишту) у наведеном периоду на релевантном тржишту у Босни и Херцеговини остваривали тржишно учешће веће од 40%, међутим исти не остварују наведено тржишно учешће, нити су подносиоци захтјева такву тврдњу ичим доказали;
- релевантно тржиште на којем дјелује Аддико (привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, како један учесник на тржишту) како сада, тако и у периоду од 2006.-2008. године, је тржиште давања кредита правним и физичким лицима на територији Босне и Херцеговине, на коме послују све комерцијалне банке у Босни и Херцеговини, укључујући и Аддико;
- у оквиру тржишта кредита, све комерцијалне банке пружају могућност свим заинтересованим правним и физичким лицима да уговоре различите врсте и типове кредита, укључујући кредите са или без валутне клаузуле, приликом чега су уговори о кредитима са валутним клаузулама везани за одређену страну валуту (ЕУР, ЦХФ или другу), коју уговорне стране одлуче да уговоре, при чему су корисници кредита слободни да приликом узимања кредита одаберу врсту кредита и да ли ће исти бити везан за страну валуту или не;
- у односу на напријед наведено релевантно тржиште Босне и Херцеговине, те чињеницу да на истом тржишту поред Аддико-а послују далеко веће групације банака као што су *Raiffeisen*, *Uni Credit*, *Intesa Sanpaolo* и друге, чија тржишна учешћа су далеко већа од тржишног учешћа Аддико-а, те да према слободној процјени тржишно учешће Аддико-а на тржишту кредита у Босни и Херцеговини како у периоду од 2006.-2008. године, тако и сада, не износи више од (...) ¹%, то је јасно да према одредбама Закона, Аддико ни у којем случају не може имати доминантан положај на релевантном тржишту, а уколико Подносиоци захтјева тврде другачије, дужни су своје тврдње доказати у овом поступку;
- из законске дефиниције забрањених поступања квалификованих као злоупотреба доминантног положаја јасно произлази да би неки привредни субјекат могао чинити злоупотребе доминантног положаја, мора на првом мјесту сам имати доминантан положај на релевантном тржишту, а како је већ наведено, Аддико нема, нити је имала у спорном периоду од 2006.-2008. године доминантан положај на релевантном тржишту

¹ (...) *подаци представљају пословну тајну

- кредита у Босни и Херцеговини, јер њено тржишно учешће износи око (..)*% али у сваком случају мање од (..)*% и имајући напријед наведено у виду, јасно је да Аддико није ни био у могућности починити било какву злоупотребу доминантног положаја;
- све и да је имала доминантан положај на релевантном тржишту у Босни и Херцеговини, Аддико није подузимала радње које би се могле окарактерисати као забрањена дјеловања у смислу законске дефиниције злоупотребе доминантног положаја;
 - Аддико је дјеловао на тржишту кредита на начин да је правним и физичким лицима нудио различите врсте кредита са или без валутне клаузуле, а да су такве кредите на релевантном тржишту кредита у Босни и Херцеговини нудиле и друге банке које дјелују на овом истом релевантном тржишту, те правна и физичка лица која су жељела узети кредит од банке везан за страну валутну клаузулу, имали су могућност избора између банака које су нудиле уговоре са валутном клаузулом, те у том смислу није ни могло постојати било какво ограничавање тржишта или приступа тржишту од стране Аддико-а;
 - Аддико је једнако као и друге банке које дјелују на релевантном тржишту у Босни и Херцеговини, нудила и правним и физичким лицима кредите са и без валутне клаузуле, а сва заинтересирана лица, једнако као и подносиоци захтјева су имали избора и приступ отвореном тржишту кредита код свих комерцијалних банака у Босни и Херцеговини, те су сами могли одлучити: (i) код које банке ће узети кредит, (ii) да ли ће то бити кредит са или без валутне клаузуле, (iii) уколико желе кредит са валутном клаузулом, могли су само одлучити за коју валуту желе да им се везује уговор о кредиту, при чему је ноторна и опћепозната чињеница да се валутна клаузула везује за курс валуте која се уговара у уговору о кредиту, и да ни једна уговорна страна не може утицати на однос курса страних валута и КМ;
 - трговински услови које је Аддико нудио приликом давања кредита су били законити, једнако као и уговори о кредитима које је закључивала са својим клијентима, а што су потврдили надлежни судови у Босни и Херцеговини, укључујући и Врховни суд ФБиХ, те имајући у виду напријед наведено, јасно је да Аддико није наметао никакве незаконите услове за закључење уговора о кредитима, нити је својим поступањем ограничавала конкуренцију, посебно имајући у виду да се према евиденцијама релевантних Агенција за банкарство, те Централне банке БиХ може утврдити да су поред Аддико-а и друге банке на тржишту Босне и Херцеговине у спорном периоду од 2006.- 2008. године, нудиле и закључивале уговоре о кредитима са валутним клаузулама;
 - с обзиром на отворено тржиште кредита, сва правна и физичка лица су имала слободу и могућност избора да закључе уговор о кредиту са банком коју сами одаберу и под условима који им највише одговарају, чиме су потпуно неосноване тврдње Подносиоца захтјева о било каквом наметању нелојалних цијена или услова којима се ограничава тржиште или конкуренција на релевантном тржишту од стране Аддико-а;
 - у односу на наводе Подносиоца захтјева у вези наводне злоупотребе доминантног положаја, Аддико-а закључивањем ЦХФ уговора, те да се на тај начин ограничавало тржиште на штету потрошача, исте су неосноване јер како је и у самом Захтјеву наведено, корисници кредита са валутном клаузулом у ЦХФ-у су били правна и физичка лица са сједиштем, односно пребивалиштем у Босни и Херцеговини, те се није радило о субјектима који су иначе пословали са Швицарском па им је намјенски требао кредит у ЦХФ-у;
 - у складу са законима вежећим у вријеме одобравања кредита, банке су могле одобравати физичким лицима кредите у страном валути, али их нису могле исплаћивати у страном валути, према томе је очигледно да без обзира да ли је уговор о кредиту, превасходно за физичка лица, закључен са валутном клаузулом (ЦХФ, ЕУР или

другом), у складу са важећим прописима, такав кредит је исплаћиван у КМ, а на исти начин је вршено и његово враћање;

- имајући у виду напријед наведено, јасно је да корисници кредита нису били принуђени узети кредит са валутном клаузулом у ЦХФ, с обзиром да им се кредит није ни исплаћивао нити се враћао у ЦХФ валути већ у КМ;
- корисници кредита су имали могућност избора између више банака на релевантном тржишту Босне и Херцеговине, које су нудиле уговоре са валутном клаузулом, дакле, нису морали узети кредите са ЦХФ-ом јер им ЦХФ није ни требао;
- јасно је да Аддиком, све и да је имао доминантан положај на релевантном тржишту, својим поступањем и нуђењем кредита са валутним клаузулама на релевантном тржишту Босне и Херцеговине није ни на какав начин ограничавао тржиште на штету потрошача јер су потрошачи имали могућност избора различитих врста кредита са или без валутних клаузула код више различитих банака на релевантном тржишту;
- неосновани су наводи Подносиоца захтјева да је извршена злоупотреба доминантног положаја примјеном различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме су корисници кредита доведени у неравноправан и неповољан конкурентски положај јер Аддиком није примјењивао различите услове за закључивање уговора о кредитима са валутним клаузулама (ЕУР, ЦХФ и др.) према својим клијентима, односно истоврсни уговори о кредитима нуђени су под једнаким условима свим корисницима;
- Подносилац захтјева неосновано тврди да је Аддиком примијенио различите услове у моменту када је корисницима кредита путем новина упутио обавијест да могу извршити конверзију својих кредита на начин да ће им се износ кредитних обавеза умањити за 30% уз конверзију у домаћу валуту и фиксну каматну стопу;
- напријед наведене позиве Аддиком је упутио путем новина свим заинтересираним правним и физичким лицима који се налазе у тешкој финансијској ситуацији због које нису у могућности да отплаћују кредит, на који се јавило преко 75% од укупног броја кредитних корисника, односно велика већина;
- из напријед наведеног је јасно да Аддиком није примијенио различите услове за исту или сличну врсту послова него је тражио начин да санира негативне ефекте пораста валуте ЦХФ-а чијим порастом је и сама очито била изненађена;
- напријед наведени услови конверзије кредита или сама конверзија кредита нуђена је под истим увјетима свим заинтересираним клијентима који нису били у могућности да свој кредит отплаћују, позив је био упућен свима, а услови су такође били транспарентни и за све кориснике исти, те то што је постојао један број клијената који је у том моменту већ отплатио свој кредит па стога није могао користити ову врсту конверзије кредита не упућује на никакву злоупотребу доминантног положаја од стране Аддиком-а јер исти очигледно у вријеме давања кредита (вријеме закључења ЦХФ уговора са корисницима) није нудила различите увјете различитим корисницима него су увјети увијек били исти, а што у коначници потврђује и Подносилац захтјева у свом захтјеву у којем наводи да су ЦХФ уговори били у форми образаца – дакле за све кориснике су кориштени исти увјети кредита;
- накнада конверзија кредита извршена је ради отклањања негативних посљедица, како је напријед наведено, те су у моменту када је нуђена конверзија сви корисници кредита који су се налазили у фази отплате и чији кредити нису били истекли су могли користити погодности конверзије ако су то жељели, а с којим правом Подносилац захтјева тврди да се на њих нису примјенили услови кредита када у моменту нуђене конверзије они више нису били кредитни корисници, њихови кредити су већ били истекли, уговорни однос је престао тако да није било мјеста да се овим корисницима било шта нуди јер једноставно није постојао уговорни однос и у складу са напријед наведеним очито је да није било злоупотребе доминантног положаја.

На основу напријед наведеног, привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука траже од КонкурENCIЈског савјета да одбије Захтјев као неоснован.

На захтјев КонкурENCIЈског савјета, акт број: УП-02-26-3-002-30/17 од дана 16.10.2017. године, упућен пуномоћнику привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, за доставу овјерене документације приложене уз напријед достављени Одговор, дана 26.10.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-35/17, извршена је допуна достављеног одговора, на начин да је извршена потребна овјера достављене документације (Службена забиљешка којом је пуномоћнику враћена неовјерена документација, ради прописног овјеравања и достављања исте у року од осам дана од дана преузимања, сачињена је под бројем: УП-02-26-3-002-33/17 дана 18.10.2017. године).

Агенција за банкарство РС доставила је свој одговор на Закључак, број: 03-1589-2/17 од дана 13.10.2017. године, запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-31/17 дана 17.10.2017. године, у којем се, у битном, наводи следеће:

- да је Захтјев за покретање поступка поднесен од стране Удружења КК „Швицарац“ неоснован и да се предлаже КонкурENCIЈском савјету да исти одбије у цијелости као неоснован;
- да уз разумијевање за неповољан положај у којем су се нашли чланови Удружења и други корисници кредита са валутном клаузулом у страниј валути чији курс је порастао у односу на домаћу валуту, поднесени Захтјев је без правног основа;
- положај корисника кредита са валутном клаузулом у ЦХФ није посљедица никакве повреде конкурENCIЈског права, тј. повреде Закона о конкурENCIји;
- положај корисника кредита са валутном клаузулом у ЦХФ није посљедица повреде конкурENCIЈских права између банака на тржишту Босне и Херцеговине;
- да у случају да су баш све банке у Босни и Херцеговини пласирале исте количине кредита са валутном клаузулом у ЦХФ, положај корисника кредита био би исти, јер раст курса ЦХФ у односу на КМ није зависио од банака у Босни и Херцеговини, па према томе нити од њиховог конкурентског односа;
- нема никакве узрочно-посљедичне везе између конкурENCIЈских права и евентуалне повреде истих и положаја у ком су се нашли корисници кредита са валутном клаузулом у ЦХФ;
- Подносилац захтјева наступа из позиције корисника кредита, тврдећи да су исти претрпили и трпе штету због тога што су противници повриједили конкурENCIЈска права;
- Подносилац захтјева није конкурент противницима, а Удружење није конкурент банци;
- Подносилац захтјева као удружење, тј. као субјекат права није ни постојао у вријеме кад су закључивани уговори, за које Подносилац тврди да су довели до повреде конкурENCIЈских права;
- корисници кредита нису конкуренти банци, конкуренти банци су само друге банке на подручју тржишта кредита, а конкуренти противницима биле су само друге банке на тржишту Босне и Херцеговине;
- Подносилац захтјева спада у категорију других лица која би могла да имају правни интерес или економски интерес за утврђивање повреде права конкурENCIје од стране противника према трећим субјектима права, ако постоји узрочно-посљедична веза између њиховог правног, односно економског интереса и евентуалне повреде конкурENCIЈских права;

- Подносилац захтјева би могао да има правни интерес да КонкурENCIЈски савјет утврђује да ли је постојала повреда конкурENCIЈских права других банака од стране противника, ако је таква повреда конкурENCIЈских права узрок који је довео до посљедице која се огледа у неповољном положају корисника кредита, описаном у Захтјеву;
- једини дио Захтјева који се односи на релацију између банака као конкурЕНАта јесте дио у коме се наводи да су све друге банке „...закључиле мање од 30 таквих кредита“;
- то што друге банке нису у истом обиму пласирале кредите исте врсте, није узрок неповољног положаја корисника кредита;
- положај корисника кредита не би био повољнији да су и друге банке у већој мјери пласирале кредите са валутном клаузулом у ЦХФ зато што кретање курса ЦХФ није зависило од банака на тржишту Босне и Херцеговине, нити од Агенција за банкарство у Босни и Херцеговини;
- никакав конкурENCIЈски однос нити тржишна конкурENCIЈа у Босни и Харцеговини није утицала, нити је могла утицати, на курс ЦХФ;
- да су и друге банке пласирале исту врсту кредита у количинама у којима су то урадили противници, исход по кориснике кредита био би исти, зато што кретање курса ЦХФ није зависило од банака на тржишту Босне и Херцеговине, раст курса био би исти код свих банка које би пласирале такве кредите;
- из напријед наведеног разлога, Подносилац захтјева нема ни правни ни економски интерес да КонкурENCIЈски савјет утврђује да ли је било повреде конкурENCIЈских права других банака од стране противника, јер положај корисника кредита не би био повољнији у односу на посљедицу која је проузрокована растом курса ЦХФ да су и друге банке пласирале у већим количинама кредит са валутном клаузулом у ЦХФ;
- Подносилац захтјева наводи како су корисници кредита у ЦХФ због раста курса ЦХФ, доведени у неповољан положај у односу на конкурENCIЈу, мислећи при том на кориснике других модела кредита без ЦХФ клаузуле, према томе, сви проблеми корисника кредита настали су због раста курса ЦХФ;
- Подносилац захтјева покушава приказати однос између корисника кредита са валутном клаузулом у ЦХФ и корисника других модела кредита без валутне клаузуле у ЦХФ, као конкурENCIЈски однос, наводећи да је раст курса ЦХФ довео кориснике у: „...неповољан положај у односу на конкурENCIЈу...“;
- То што су постојали и други кредитни модели који нису били везани за курс ЦХФ, не представља никакву повреду конкурENCIЈских права, а то што су се корисници кредита у ЦХФ нашли у неповољнијем положају од корисника других модела кредита није посљедица повреде конкурENCIЈског права;
- о ништавости уговора, о рушљивости уговора и о манама воље код закључења уговора, као и о другим повредама Закона о облигационим односима, одлучују судови у сваком појединачном случају, јер је то у искључивој надлежности судова;
- није у надлежности КонкурENCIЈског савјету да одлучује о ништавости уговора, како то Подносилац захтјева тражи;
- КонкурENCIЈски савјет не може утврдити ништавост уговора са валутном клаузулом у ЦХФ, како то тражи Подносилац захтјева, чак ни као претходно питање, јер је исто у искључивој надлежности судова, при чему се ништавост утврђује у односу на сваки појединачни уговор;
- досадашња судска пракса у Босни и Херцеговини, па и у окружењу, није утврдила ништавост уговора о кредиту због валутне клаузуле у ЦХФ, о чему постоје ставови и пресуде Врховног суда ФБиХ и Врховног суда Републике Српске, о чему ће КонкурENCIЈски савјет бити детаљније информисан од стране банака наведених у Захтјеву;

- не могу се уговори о кредиту третирати као забрањени споразуми из Закона о конкуренцији, јер се ради о двије различите категорије појмова;
- Подносилац захтјева се позива на низ одредби из Закона о облигационим односима, чија повреда није у надлежности КонкурENCIЈског савјета;
- У конкретном случају нити је било забрањених споразума између противника, нити је било злоупотребе доминантног положаја, којима би се спречавала, ограничавала или нарушавала тржишна конкуренција;
- Агенција за банкарство РС оспорава пасивну легитимацију у овом поступку јер по свом положају у правном систему и по својим надлежностима, не може бити учесник у нарушавању тржишне конкуренције;
- Агенција за банкарство оспорава у цијелости поднесени Захтјев као неоснован и незаконит и предлаже КонкурENCIЈском савјету да исти одбије у цијелости;
- Неосноване су тврдње изнесене у Захтјеву о кршењу Закона о конкуренцији од стране Агенције за банкарство РС, те се предлаже да КонкурENCIЈски савјет одбије захтјев који се односи на исту.

Агенција за банкарство РС, на крају свог одговора на Закључак, истиче неоснованост поднесеног Захтјева, како у дијелу који се односи на Агенцију за банкарство РС, тако и у преосталом дијелу, те предлаже да КонкурENCIЈски савјет у цијелости одбије поднесени Захтјев Удружења КК „Швицарац“, као неоснован.

Агенција за банкарство ФБиХ, поднеском број: 04-2-3659-1/17 од дана 20.10.2017. године, запримљеним под бројем: УП-02-26-3-002-34/17 дана 24.10.2017. године, доставила је свој одговор на Закључак, у којем се, у битном, наводи сљедеће:

- чланом 2. Закона о конкуренцији прописано је на која лица се Закон примјењује, а имајући у виду статус и надлежност Агенције за банкарство ФБиХ, утврђене Законом о Агенцији за банкарство ФБиХ, иста није судионик на релевантном тржишту, односно не обавља дјелатност која има економски карактер, тј. не обавља господарску дјелатност, не судјелује у производњи и/или промету роба, односно пружању услуга, тиме ни посредно ни непосредно не судјелује на тржишту, због чега се Агенција не може сматрати „господарским субјектом“ у смислу Закона, обзиром да се исти односи на господарске субјекте који дјелују на тржишту на којем се врши размјена роба и услуга, а који сnose одређене ризике економске или финансијске, или пак имају могућност остваривања профита;
- у сваком конкретном случају потребно је размотрити какву функцију обавља одређено тијело како би се могло оцијенити може ли се сматрати привредним субјектом у смислу права конкуренције, а у конкретном предмету Агенција не обавља радње које обављају господарски субјекти „судјелујући на тржишту“, већ је Агенција институција која врши јавне овласти, односно врши супервизију банака у складу са Законом о Агенцији за банкарство ФБиХ и у складу са Законом о банкама Федерације Босне и Херцеговине, чије дјеловање је искључено у потпуности од примјене одредби Закона, обзиром да се Агенција не упушта у тржишне активности;
- надлежност Агенције је јасно прописана, те је иста као регулаторна и контролна институција основана Законом о Агенцији за банкарство ФБиХ и њен циљ је очување и јачање стабилности банкарског система и заштита депонената, те унапређивање његовог сигурног, квалитетног и законитог пословања, а Агенција по својим надлежностима не може бити учесник у нарушавању тржишне конкуренције;

- у Захтјеву се истиче да је својим нечињењем Агенција остварила заједничко дјеловање са предметним банкама, а што све наводно има обиљежја забрањеног споразума, те је битно нагласити како је потребно разликовати тржишну активност од активности које се обављају provedбом законских надлежности, те да се Закон о конкуренцији односи на субјекте који дјелују на тржишту (супротно од јавног), на којем се врши размјена роба и услуга, који сnose одређене ризике економске или финансијске, или пак имају могућност остваривања профита;
- Подносилац захтјева се у у свом Захтјеву позива на наводну ништавост уговора са тзв. валутном клаузулом, а који уговори су склапани од стране тадашње *Hypo Alpe-Adria Banke* (сада Аддико Банк д.д. Сарајево) и њихових клијената, те имајући у виду овако постављен Захтјев, у конкретном случају овај поступак не може бити предмет пред Конкурентијским савјетом, већ искључиво предмет који спада у надлежност судова Босне и Херцеговине, обзиром да се ради о облигационо правним односима и утврђивању ништавости склопљених уговора;
- уговори о кредиту се не могу третирати као забрањени споразуми према Закону, већ се у предметном случају ради о двије различите категорије појмова, посебно имајући у виду да се Подносилац захтјева позива на низ одредби Закона о облигационим односима, а што свакако не може да се односи на прописе из Закона, стога у надлежности Конкурентијског савјета не може бити утврђивање ништавости уговора са ЦХФ клаузулом, јер исто спада у надлежност судова при чему се ништавост утврђује у односу на сваки појединачни уговор;
- апсолутно су неосновани сви наводи истакнути у односу на Агенцију, посебно имајући у виду да Подносилац захтјева само паушално истичу чињенице не поткрепљујући своје наводе доказима због чега се сви наводи у цјелости оспоравају, а терет доказивања свакако лежи на Подносиоцу захтјева;
- Агенција је контитуирано над свим банкама, па и над привредним субјектом Аддико Банк д.д. Сарајево, у назначеном периоду од 2006.-2008. године, вршила непосредни и посредни надзор, те иста редовно квартално објављује на својој веб страници „Информације о банкарском систему у Федерацији Босне и Херцеговине“;
- постотак закључених уговора од стране привредног субјекта Аддико Банк д.д. Сарајево у наведеном периоду није прелазио (..)*% годишње;
- Агенција није могла бити нити је била судионик дјеловања на начин како се то ставља у опису Захтјева, а посебно из разлога што не потпада под члан 2. Закона;
- средином прошле деценије на тржиштима новца најповољније, односно најјефтиније задуживање је било у ЦХФ, што су неке банкарске групације искористиле, те иста средства кроз отворене линије за рефинансирање ставила на располагање својим банкарским супсидијарима у земљама у региону;
- у односу на друге државе (Србију, Хрватску, Мађарску) у Босни и Херцеговини је много мање било изражено одобравање кредита са валутном клаузулом везаном за швицарски франак, а разлог за ово је валутни режим који има Босна и Херцеговина у којој је КМ фиксно везан за еуро, док су у поменутих земљама, домаће валуте имале пливајући курс у односу и на ЕУР и ЦХФ, па је са становишта комерцијалних банака у тим државама девизни ризик био изражен и на ЕУР и ЦХФ;
- веома мали број банака у Федерацији Босне и Херцеговине је као кредитни производ нудио кредитне са валутном клаузулом везаном за швицарски франк, те је већина банака код одобравања кредита уговарала валутну клаузулу везану за ЕУР, а у условима фиксног курса КМ за ЕУР, комитенти по овим кредитима нису изложени утицају валутног ризика, односно промјене курса валуте уговорене у валутној клаузули;

- након бројних судских спорова у претходном периоду на територији како Федерације Босне и Херцеговине, тако и Републике Српске, прије свега Врховни суд ФБиХ је заузео правно схватање да уговори о кредиту закључени између физичких лица и банака у ЦХФ, чија је исплата извршена у КМ, у којој валути се врши отплата анuitета и плаћење камата, представљају уговоре са валутном клаузулом, те да је Законом о девизном пословању у ФБиХ предвиђена могућност закључења оваквих уговора између домаћих физичких лица и банака, па се не ради о ништавом правном послу у смислу члана 103. и 106. Закона о облигационим односима;
- одредбе уговора о кредиту које се односе на промјењиву каматну стопу која садржи тачно одређење фиксног и варијабилног дијела каматне стопе је довољно одредива са аспекта предмета обавезе, па иста не представља ништаву одредбу у смислу члана 47. Закона о облигационим односима, а сличан став имају и судови на територији Републике Српске;
- уз Захтјев је достављена само једна пресуда првостепеног суда, те иста не може поткријепити наводе из Захтјева, обзиром да није достављена правоснажна пресуда, као ни став других судова, а свакако и поменуто схватање Врховног суда ФБиХ;
- са законског, односно правног аспекта, привредни субјекти на територији Федерације Босне и Херцеговине су имали право закључивати ову врсту уговора, те исти уговори нису били ништави и имајући у виду да се радило о класичном облигационом односу, односно уговорном односу између клијената и банке, па су се све спорне одредбе искључиво могле разматрати у надлежним судским поступцима, а Агенција није имала овласти да забрани закључивање ове врсте уговора;
- све банке су у том периоду могле закључивати уговоре са ЦХФ клаузулом, али да то није била инструкција или налог Агенције као контролног органа, већ су банке својом пословном политиком бирале и пласирале производе на слободном тржишту, те је тако у конкретном случају стратегија власника *Hypo Alpe-Adria-Bank* д.д. Мостар, односно „мајке“ *HAAB International Klagenfurt* на нивоу *Hypo* Групе, била да развој и раст чланица групе буде подржан путем датих депозита „мајке“, тако да је и *Hypo Alpe-Adria Bank* д.д. Мостар уградила у своју пословну стратегију и планове, опредјељење да су један од извора финансирања била депозитна средства „мајке“;
- привредни субјекат *Hypo Alpe-Adria-Bank* д.д. Мостар почео је са повлачењем депозита у ЦХФ у 2006. години и у наредним годинама у траншама, те истовремено и с пласирањем кредита са валутном клаузулом у ЦХФ (са 12/2008 на нивоу банкарског сектора није било кредита индексираних за ЦХФ), а пракса одобравања ових кредита наставила се до 12.05.2008. године, од када је на снази интерна обавијест о престанку пласмана кредита везаних за ЦХФ;
- након 2008. године није било одобравања нових кредита везаних за ЦХФ, изузев репрограма, а брже смањење портфеља ради отплате је великим дијелом неутралисано, односно амортизирано растом девизног курса;
- да би се у конкретном предмету могло говорити о повредама из члана 4. Закона, потребно је постојање других господарских субјеката који су били доведени у неповољан положај у односу на конкуренцију;
- имајући у виду да је у спорном периоду само *Hypo* банка, односно данас Аддико банка, пласирала кредите са валутном клаузулом у ЦХФ, осим незнатног броја уговора који су били склопљени код других банака, евидентно је да се друге банке нису одлучивале да клијентима нуде закључивање уговора са ЦХФ клаузулом, што им ни у једном тренутку није било забрањено, нити је Агенција у току вршења

- својих овласти налагала мјере које би такво поступање подупријели, па се тако уговори који су се закључивали у ЦХФ валути између предметних банака и корисника кредита, који се не могу сматрати као учесници нити конкуренти на тржишту у смислу члана 2. Закона о конкуренцији, не могу сматрати ни споразумима у смислу члана 4. став 1. Закона о конкуренцији, па стога КонкурENCIЈски савјет није ни надлежан да утврђује њихову ништавост;
- наводи из Захтјева који се односе на споразуме су такођер неосновани, обзиром да се ти споразуми односе на већ закључене уговоре о кредиту, те чине њихов саставни дио, те сви аргументи који су до сада наведени у односу на закључене уговоре, односе се и на закључивање споразума;
 - имајући у виду акте Омбудсмена, како Агенције за банкарство ФБиХ, тако и Омбудсмена Агенције за банкарство Републике Српске, који су достављени као докази уз пријаву, а који се односе на поступање по појединачним приговорима корисника ЦХФ кредита и удружења „Швицарац“, у суштини представљају препоруку у поступању банке са клијентима који су се нашли у потешкоћама око враћања кредита због дејства економске и финансијске кризе, те ни у једном случају није утврђено незаконито склапање како уговора о кредиту, тако ни незаконито потписивање споразума;
 - имајући у виду претходно, Захтјев у односу на постојање забрањеног споразума у складу са Законом је апсолутно неоснован, а посебно у односу на Агенцију за банкарство ФБиХ, као регулаторног органа који ни на један начин није могао нити је учествовао у склапању уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом, стога је евидентно да Подносилац захтјева погрешно тумачи Закон;
 - у односу на наводе да су привредни субјекти АддиКо Банк д.д. Сарајево и АддиКо Банк а.д. Бања Лука, као даваоци кредита, имали доминантан положај на тржишту Босне и Херцеговине, Агенција за банкарство сматра исте нетачним и неоснованим јер да би се радило о доминантном положају, наведене банке би морале имати тржишни удио већи од 40%, а што није случај;
 - Подносилац захтјева није доставио нити један доказ којим би се могло доказати да су предметне банке имале доминантан положај, односно да је њихов удио на тржишту прелазео 40%;
 - Са становишта тржишне конкуренције, у периоду од 2006.-2008. године, у банкарском систему Федерације Босне и Херцеговине је пословало 20 банака, а сличне кредитне производе за задовољење потребе становништва и привредних субјеката у Федерацији Босне и Херцеговине (стамбене, потрошачке, хипотекарне, за обртна средства, инвестиционе, и др.), нудила је већина банака у Федерацији Босне и Херцеговине, а и привредни субјекат *Нуро Алпе Адриа Банк* д.д. Мостар је исте кредитне производе, осим са валутном клаузулом у ЦХФ-у, нудила и са валутном клаузулом у ЕУР, те су се комитенти сами одређивали за банку и врсту кредитног производа који ће узети у тој банци;
 - Агенција за банкарство ФБиХ је континуирано јавно објављивала биланс стања за све банке које послују на територији Федерације Босне и Херцеговине, те према наведеним информацијама је евидентно било да удио пласираних кредита са ЦХФ валутом у периоду од 2006.-2008. године, од стране тадашње *Нуро Алпе-Адриа-Банк* д.д. Мостар, није прелазео 40%;
 - Привредни субјекат Ауро Алпе Адриа Банк д.д. Мостар у наведеном периоду није био нити у једном сегменту који је значајан за банкарско пословање (кредитно-депозитно пословање), тржишни лидер у банкарском систему Федерације Босне и Херцеговине и учешће истог сваком од сегмената у наведеном периоду није прелазило 26% тржишног учешћа;

- ни једна банка није током свих ових година поднијела пријаву у погледу неповољног конкурентског положаја, у смислу члана 10. Закона о конкуренцији, као и чињеницу да је Подносилац захтјева Удружење КК „Швицарац“, а чији су чланови удружења управо клијенти предметне банке у којој су закључени спорни уговори, те да је могуће стварање доминантног положаја само у односу на друге привредне субјекте;
- клијенти, односно потрошачи су имали избор, односно могућност да склапају различите врсте уговора о кредиту са или без валутних клаузула у било којој банци која је у том периоду пословала на територији цијеле Босне и Херцеговине, а што представља релевантно тржиште Босне и Херцеговине;
- у односу на наводе о злоупотреби доминантног положаја примјеном различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама на који начин су корисници кредита доведени у неравноправан и неповољан конкурентски положај, исти су неосновани обзиром да у правцу рјешавања корисника кредита са валутном клаузулом у ЦХФ, изазваних наглим растом курса у ЦХФ, привредни субјекат *Нуро Алпе Адриа Банк* д.д. Мостар је својим клијентима у предметном поступку понудио олакшице: репрограмирање кредита, конверзију кредита са валутном клаузулом у ЕУР-у, отплату кредита по фиксном курсу а да се промјене по курсним разликама (тзв. балон) регулишу по отплати кредита, отпис једне до 4 рате, самањење каматне стопе и др.
- све наведене радње су учињене с циљем да се санирају негативни ефекти пораста валуте ЦХФ, те је конверзија нуђена свим заинтересираним лицима по истим условима, а чињеница да је у том тренутку постојао број клијената који је у том моменту већ отплатио своје кредите, као и да су ти уговорни односи већ престали, па и није било правног односа да се наведеним корисницима накнадно нуди конверзија кредита на већ отплаћене кредите, не указује на то да је дошло до неравноправног и неповољног конкурентског положаја међу корисницима кредита;
- у односу на наводе да предметне банке које имају заједничку власничку структуру, су као такви издали преко 99% кредита са ЦХФ клаузулом, истичемо да се у ни једном случају наведено не може подвести под постојање доминантног положаја;
- са даном 31.12.2014. године, валутна структура кредита које су одобриле банке у Федерацији Босне и Херцеговине била је сљедећа: највеће учешће од 64% или 7,2 милијарде КМ имају кредити одобрени са валутном клаузулом од којих је у ЕУР 7 милијарди КМ или 97%, а у ЦХФ 205 милиона КМ или 3%, кредити у домаћој валути 35% или 3,9 милијарди КМ, најмање учешће од само 1% или 85 милиона КМ имају кредити у иностраној валути (од тога се скоро све односи на ЕУР: 78 милиона КМ или 91%, те укупан износ кредита са валутном клаузулом у ЦХФ валути од 205 милиона КМ износи 2% од укупног кредитног портфолија;
- са даном 30.06.2015 године, није било значајнијих промјена у валутној структури кредита, тако да највеће учешће од 64% или 7,4 милијарде КМ имају кредити одобрени са валутном клаузулом (ЕУР: 7 милијарди КМ или 97%, ЦХФ: 223 милиона КМ или 3%), кредити у домаћој валути 35% или 4 милијарде КМ, а најмање учешће од само 1% или 75 милиона КМ имају кредити у иностраној валути (од тога се скоро све односи на ЕУР: 70 милиона КМ или 92%), а да укупан износ кредита са валутном клаузулом у ЦХФ валути од 223 милиона КМ износи 2% укупног кредитног портфолија и скоро цијели износ се односи на једну банку у систему.

Саставни дио одговора Агенције за банкарство ФБиХ је табела у којој је приказано тржишно учешће привредног субјекта *Нуро-Алпе-Адриа Банк* д.д. Мостар у банкарском систему Федерације Босне и Херцеговине, а који се односе на сегменте активе банкарског

система, кредита банкарског система, депозита банкарског система, кредита правним лицима и кредита становништву, у Федерацији Босне и Херцеговине.

Агенција за банкарство ФБиХ истиче да није постојао доминантан положај предметних банака, а да су нетачни и неосновани наводи да је Агенција за банкарство ФБиХ својим нечињењем, односно неизвршавањем надзора придонијела стварању доминантног положаја, посебно имајући у виду да Подносилац захтјева истакнуте наводе и тврдње није поткријепио нити једним доказом, истичући да Агенција као контролни орган није придонијела нарушавању тржишне конкуренције, с обзиром да у конкретном случају није било никаквог „заједничког дјеловања“ и „изричитог и прешутног договора“.

Запримљени одговори странака на достављени Закључак, достављени су Подносиоцу захтјева, актом број: УП-02-26-3-002-57/17 од 27.11.2017. године, Агенцији за банкарство РС, актом број: УП-02-26-3-002-87/17 од 26.12.2017. године, пуномоћнику привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, актом број: УП-02-26-3-002-88/17 од 26.12.2017. године и Агенцији за банкарство ФБиХ, актом број: УП-02-26-3-002-89/17 од 26.12.2017. године.

У току предметног поступка, а ради утврђивања свих релевантних чињеница и документације, Конкуренцијски савјет је странкама у поступку упутило додатне упите, и то: Агенцији за банкарство РС, актом број: УП-02-26-3-002-52/17 од 15.11.2017. године, Агенцији за банкарство ФБиХ, актом број: УП-02-26-3-002-53/17 од 15.11.2017. године, Подносиоцу захтјева, актом број: УП-02-26-3-002-56/17 од 22.11.2017. године, Агенцији за банкарство ФБиХ, актом број: УП-02-26-3-002-61/17 од 05.12.2017. године, пуномоћнику привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, актом број: УП-02-26-3-002-67/17 од 06.12.2017. године, Агенцији за банкарство РС, актом број: УП-02-26-3-002-91/17 од 26.12.2017. године, Агенцији за банкарство ФБиХ, актима бр.: УП-02-26-3-002-92/17 и УП-02-26-3-002-94/17 од 28.12.2017. године, Подносиоцу захтјева, актима бр.: УП-02-26-3-002-93/17 од 28.12.2017. године и УП-02-26-3-002-108/17 од 11.01.2018. године, пуномоћнику привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, актом број: УП-02-26-3-002-118/17 од 19.01.2018. године, Агенцији за банкарство ФБиХ и Агенцији за банкарство РС, актом број: УП-02-26-3-002-133/17 од 12.02.2018. године, пуномоћнику привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, актом број: УП-02-26-3-002-146/17 од 05.03.2018. године и Агенцији за банкарство ФБиХ и Агенцији за банкарство РС, актом број: УП-02-26-3-002-155/17 од 19.03.2018. године.

У односу на напријед наведене упите, Конкуренцијском савјету су достављени одговори на исте, и то сљедећим поднесцима: поднесак Агенције за банкарство ФБиХ, број: 04-2-4443/17 од 23.11.2017. године (запримљен дана 27.11.2017.године под бројем: УП-02-26-3-002-58/17), поднесак Агенције за банкарство РС, број: 03-1589-5/17 од 24.11.2017. године (запримљен дана 28.11.2017. године под бројем: УП-02-26-3-002-59/17), поднесак Подносиоца захтјева од 01.12.2017. године (запримљен 01.12.2017. године под бројем: УП-02-26-3-002-60/17), поднесак Агенције за банкарство ФБиХ, број: 04-2-4713-1/17 од 07.12.2017. године (запримљен 08.12.2017. године под бројем: УП-02-26-3-002-74/17), поднесак Агенције за банкарство РС, број: 03-2164-1/17 од 05.01.2018. године (запримљен 08.01.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-101/17), поднесак Подносиоца захтјева од 08.01.2018. године (запримљен 08.01.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-102/17), поднесак Агенције за банкарство ФБиХ, број: 04-2-4713-4/17 од 08.01.2018. године (запримљен 09.01.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-103/17) и поднесак број: 04-2-4713-5/17 од 17.01.2018. године (запримљен дана 19.01.2018. године под бројем: УП-02-

26-3-002-119/17), поднесци Подносиоца захтјева од 30.01.2018. године (запримљени дана 30.01.2018. године под бр.: УП-02-26-3-002-125/17 и УП-02-26-3-002-126/17), поднесак пуномоћника привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука од 30.01.2018. године (запримљен дана 30.01.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-127/17), поднесци Агенције за банкарство ФБиХ, број: 04-2-4713-9/17 од 28.02.2018. године и број: 04-2-4713-8/17 од 28.02.2018. године (запримљени дана 05.03.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-144/17, односно бројем: УП-02-26-3-002-145/17), поднесак Агенције за банкарство РС број: 03-260/18 од 05.03.2018. године (запримљен дана 07.03.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-148/17), поднесак пуномоћника привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука од 15.03.2018. године (запримљен дана 05.03.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-152/17), поднесак Агенције за банкарство РС, број: 03-465-3/18 од 23.03.2018. године (запримљен дана 26.03.2018.године под бројем: УП-02-26-3-002-161/17) и поднесак Агенције за банкарство ФБиХ (запримљен дана 27.03.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-162/17).

КонкурENCIЈски савјет је на 15. (петнаестој) сједници дана 20.12.2017. године донио, у складу са чланом 41. став (2) Закона о конкуренцији, Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења, под бројем: УП-02-26-3-002-78/17, с обзиром да је према стању списка процијењено да КонкурENCIЈски савјет неће бити у могућности донијети коначно рјешење, у роковима прописаним чланом 41. став (2) тачке а) и ц) Закона о конкуренцији, јер је за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа било неопходно прикупити додатне податке и документацију, те извршити анализе истих.

Закључак о продужењу рока за доношење рјешења је достављен странкама у поступку дана 20.12.2017. године (актима број: УП-02-26-3-002-79/17, УП-02-26-3-002-80/17, УП-02-26-3-002-81/17, УП-02-26-3-002-82/17 и УП-02-26-3-002-83/17).

Дана 06.03.2018.године, под бројем: УП-02-26-3-002-147/17, КонкурENCIЈски савјет је запримио поднесак пуномоћника привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука од 06.03.2018. године, којим се поставља захтјев за изузећем члана КонкурENCIЈског савјета Стјепе Прањића, позивајући се на члан 35. став (6) Закона о управном поступку.

КонкурENCIЈски савјет је на 22. (двадесетдругој) сједници дана 12.03.2018. године, разматрало приједлог Закључка по Захтјеву за изузеће члана КонкурENCIЈског савјета Стјепе Прањића, по напријед поднесеном захтјеву Аддико банака, те с обзиром да се није испунио услов из члана 24. став (2) Закона о конкуренцији, према којем се одлуке КонкурENCIЈског вијећа доносе већином гласова присутних чланова, с тим да за сваку одлуку мора гласати најмање по један члан из реда конститутивних народа, приједлог Закључка по захтјеву за изузеће члана КонкурENCIЈског савјета Стјепе Прањића није усвојен.

4. Усмена расправа

Будући да се у поступку ради о странкама са супротним интересима, КонкурENCIЈски савјет, у складу са чланом 39. Закона о конкуренцији, је обавезно одржати усмену расправу на којој се заступницима (опуномоћеницима) странака у поступку омогућава извођење нових материјалних доказа.

Усмена расправа је одржана дана 21.12.2017. године, на којој су присуствовали пуномоћник Подносиоца захтјева, адвокат Керим Карабдић и предсједник Удружења КК

Швицацац Кемал Дураковић, пуномоћници привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, адвокати Наида Чустовић, Езмана Турковић и Цана Смаилагић – Хромић, пуномоћник Агенције за банкарство РС, директор Сектора за правне послове Милан Маринковић и пуномоћник Агенције за банкарство ФБиХ, упосленица Станислава Радивојевић.

Ток усмене расправе је забиљежен на Записник (акт број: УП – 02-26-3-002-84/17), а с обзиром да се напријед наведени пуномоћници странака нису могли очитовати на сва питања и наводе супротних страна у самом току усмене расправе, Конкурентијски савјет је одобрио да се накнадна изјашњења странака, као и одговори на питања упућена од стране водитеља поступка, доставе накнадно писменим путем.

У вези са напријед наведеним, у остављеном року, Подносилац захтјева је доставио поднесак од 26.12.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-96/17 дана 29.12.2017. године) и поднесак од 28.12.2017. године (запримљен под бројем: УП -02-26-3-002-97/17 дана 29.12.2017. године), Агенција за банкарство РС је доставила поднесак број: 03-1589-6/17 од 27.12.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-98/17 дана 03.01.2018. године), Агенција за банкарство ФБиХ је доставила поднесак број: 04-2-4713-3/17 од 29.12.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-99/17 дана 04.01.2017. године) и пуномоћник привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука је доставио поднесак од 05.01.2018. године (запримљен под бројем: УП -02-26-3-002-100/17 дана 05.01.2018. године) као и поднесак који не садржи повјерљиве податке (запримљен под бројем: УП -02-26-3-002-111/17 дана 15.01.2018. године), те исти представљају допуну навода изнесених на усменој расправи који су евидентирани Записником о усменој расправи (акт број: УП – 02-26-3-002-84/17 од дана 21.12.2017. године).

Напријед наведена изјашњења, која представљају одговоре на питања постављена у току усмене расправе, као и наводе на изјашњења супротних странака у поступку, су накнадно послата свим странама предметног поступка (акти Конкурентијског савјета бр.: УП-02-26-3-002-104/17, УП-02-26-3-002-105/17, УП-02-26-3-002-106/17 и УП-02-26-3-002-107/17 од дана 11.01.2018. године и акт број: УП-02-26-3-002-116/17 од 19.01.2018. године).

5. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона, Конкурентијски савјет је прикупљао податке и документацију и од других тијела /институција које нису странке у поступку, и то захтјевима за доставу података упућеним Централној банци Босне и Херцеговине (акт број: УП-02-26-3-002-25/17 од 10.10.2017. године), привредном субјекту Нова Банка а.д. Бања Лука (акт број: УП-02-26-3-002-36/17 од 26.10.2017. године), привредном субјекту НЛБ Банка а.д. Бања Лука (акт број: УП-02-26-3-002-37/17 од 26.10.2017. године), привредном субјекту Сбербанк а.д. Бања Лука (акт број: УП-02-26-3-002-38/17 од 26.10.2017. године), привредном субјекту *UniCredit Bank* д.д. Мостар (акт број: УП-02-26-3-002-39/17 од 26.10.2017. године), привредном субјекту *Intesa Sanpaolo Banka* д.д. Босна и Херцеговина (акт број: УП-02-26-3-002-40/17 од 26.10.2017. године) и привредном субјекту *Raiffeisen Bank* д.д. Босна и Херцеговина (акт број: УП-02-26-3-002-41/17 од 26.10.2017. године)

У односу на напријед упућене захтјеве, Централна банка Босне и Херцеговине је доставила поднесак, број: 105-03-3-2413-2/17 од 10.10.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-28/17 дана 13.10.2017. године), привредни субјекат *IntesaSanpaolo Banka*

д.д. Босна и Херцеговина је доставио поднесак од 01.11.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-43/17 дана 03.11.2017. године), привредни субјекат Нова Банка а.д. Бања Лука је доставио поднесак број: 005-34904/17 од 07.11.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-46/17 дана 08.11.2017. године), привредни субјекат Раиффеисен Банк д.д. Босна и Херцеговина је доставио поднесак број: 2-5-51468/2017 од 08.11.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-47/17 дана 09.11.2017. године), привредни субјект УниЦредит Банк д.д. Мостар је доставио поднесак број: 3166/17 од 03.11.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-48/17 дана 09.11.2017. године), привредни субјект Сбербанк а.д. Бања Лука је доставио поднесак број: 1122-29020/17 од 10.11.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-50/17 дана 15.11.2017. године) и привредни субјекат НЛБ Банка а.д. Бања Лука је доставио поднесак број: 00.01-6546/17 од 13.11.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-54/17 од 16.11.2017. године).

Ради појашњења навода из поднеска достављеног од стране привредног субјекта УниЦредит Банк д.д. Мостар, број: 3166/17 од 03.11.2017. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-48/17 дана 09.11.2017. године), КонкурENCIЈСКО ВИЈЕЋЕ је упутило додатни Захтјев за доставом података, актом број: УП-02-26-3-002-95/17 дана 29.12.2017. године, на који је привредни субјект УниЦредит Банк д.д. Мостар одговорио поднеском број: 173/18 од 17.01.2018. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-114/17 дана 18.01.2018. године).

6. Утврђивање чињеничног стања и оцјена доказа

Након сагледавања свих релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, као и података којима располаже КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ, а у складу са чланом 2. став (1) и (2) Закона који се примјењује на сва правна и физичка лица која се посредно или непосредно баве производњом, продајом роба и пружањем услуга, судјелују у промету роба и услуга и која могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију на цијелок територији Босне и Херцеговине или значајнијем дијелу тржишта (привредни субјекти), као и на привредне субјекте који имају контролу над другим привредним субјектом, те на привредне субјекте под њиховом контролом, утврђено је слједеће:

- У периоду од 2006. – 2008. године, привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево је пословао под називом *Нуро Alpe-Adria-Bank* д.д. Сарајево, односно привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука је пословао под називом *Нуро Alpe-Adria-Bank* д.д. Бања Лука;
- Привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука припадају истој групацији – Аддико Банк групацији, а у вријеме закључивања уговора о кредиту, када су пословали под називом „*Нуро Alpe-Adria-Bank*“, такође су били у већинском власништву и под контролом привредног субјекта *Нуро Alpe-Adria-Bank International Klagenfurt AG*;
- Наведене банке су закључиле укупно 12.122 уговора везаних за валутну клаузулу у ЦХФ, приликом чега је износ одобреног кредита исплаћиван у КМ, на начин како је вршено и његово враћање, у складу са протувриједношћу КМ у односу на ЦХФ у моменту плаћања;
- Напријед наведени уговори представљају уговоре са валутном клаузулом;

- У вријеме закључења предметних уговора са валутном клаузулом у ЦХФ, привредни субјекти *Нуро Алпе-Адриа-Банк* д.д. Мостар и *Нуро Алпе-Адриа-Банк* а.д. Бања Лука, су нудили и кредитне производе са валутном клаузулом у ЕУР, те је избор кредитне клаузуле био резултат слободне процјене потенцијалних корисника;
- Све пословне банке су несметано могле користити банкарски производ пласирања кредита са валутном клаузулом;
- Конвертибилна марка (КМ) је домаћа валута и законито средство плаћања свих јавних и приватних обавеза и дугова у Босни и Херцеговини;
- У вријеме закључења предметних уговора са валутном клаузулом у ЦХФ, исти су имали повољније каматне стопе од кредита са ЕУР клаузулом;
- Одлуком о каматним стопама банке утврђују се висине каматних стопа за различите производе, у зависности о којој врсти кредита се ради, док су каматне стопе за исте кредитне производе једнаке;
- Приликом склапања наведених уговора, у складу са ентитетским Закономима о облигационим односима, постојала је сагласност уговорних страна;
- Корисници кредита су уплатама анuitета израженим у КМ, извршавали своју обавезу враћања кредита одобреног у ЦХФ, док су банке приликом наплате анuitета у КМ, имале обавезу да врше конверзију ЦХФ, у складу са службено утврђеним курсом Централне банке БиХ;
- Дана 22.03.2016. године, у неколико дневних новина (Дневни аваз, Ослобођење, Вечерњи лист, Блиц, Пресс, Независне новине и Глас Српске) које се дистрибуирају на територији Босне и Херцеговине, објављена је *Информација за кориснике кредита са валутном клаузулом у ЦХФ и Позив за достављање документације*, упућен корисницима кредита са ЦХФ валутном клаузулом, за конверзију истог, а у складу са одлукама банака кредитора: Привредни субјекат *Нуро Алпе-Адриа-Банк* д.д. Мостар и привредни субјекат *Нуро Алпе-Адриа-Банк* а.д. Бања Лука, су дана 13.04.2016. године под бројем: 00-01/16-155, односно бројем: У-Ц-14/16-01, донијели Одлуку о одобравању олакшица за кориснике кредита уз валутну клаузулу ЦХФ у склопу пројекта „ЦХФ конверзије“, којом је у члану 2., између осталог, одређено да су врсте олакшица које се могу понудити корисницима кредита уз валутну клаузулу у ЦХФ: попуст од 30% билансних потраживања, попуст од 50% билансних потраживања за социјално најугроженије клијенте, конверзија валутне клаузуле у ЦХФ у валуту БАМ уз валутну клаузулу у ЕУР, те фиксна годишња каматна стопа од 5,99%, те је одређено да је попуст условљен конверзијом или пријевременим затварањем или ликвидацијом кредита за отказане и предмете у судском поступку по основу принудне наплате, као и да ће се сви корисници олакшица Анексом/Уговором за конверзију одрећи тужбеног захтјева из тужби покренутих против банака по кредиту уз валутну клаузулу у ЦХФ валути, те се обавезати да неће тужити банку по напријед наведеном основу;
- Према наведеним Одлукама, конверзија представља конверзију валутне клаузуле у ЦХФ валути у валуту БАМ уз валутну клаузулу у ЕУР, уз дефинирање нове

каматне стопе (фиксне), попуст на дијелу потраживања и/или скраћење рока отплате кредита максимално до 100% преосталог рока, а предвиђа се и попуст за затварање и ликвидацију кредита, уз умањење билансних потраживања попустом у износу од 30% или 50%, за социјално најугроженије клијенте (мах. 25% клијената) уз отпис свих ванбилансних тј евиденционих камата и накнада и 100% попуст на износ на балону и камате по балону, за клијенте у статус НПЛ попуст се може дефинирати максимално до 70% резервисане разлике (ИФРС резервисања), а што се одређује на темељу клијентових капацитета плаћања, водећи рачуна да ефекат на рачун добити и губитка мора бити позитиван или неутралан и ови предмети се индивидуално разматрају;

- У смислу напријед наведене Одлуке, и то одредби исте које се односе на ликвидацију, провођене су ликвидације кредита – једнократна затварања кредита, што је утврђено и у случају клијентице банке, (..)*, чији је примјерак копије анкеса уговора о кредиту уз валутну клаузулу у ЦХФ, достављен у току предметног поступка од стране Подносиоца захтјева;
- Ступањем на снагу напријед наведених Одлука, престале су се примјењивати: Одлука о одобравању олакшица за кориснике кредита уз валутну клаузулу ЦХФ донесена од стране Управе *Hupo Alpe-Adria Bank* д.д. Мостар, број: У-45-11/15-18 од 17.11.2015, као и све Одлуке о усвајању приједлога олакшица које су се спроводиле у склопу пилот пројекта: број: У-42-10/15-11 од 27.10.2015. године, број У-42-10/15-12 од 27.10.2015. године, број: У-42-10/15-13 од 27.10.2015. године и број У-42-10/15-14 од 27.10.2015. године, Одлука о одобравању олакшица за кориснике кредита уз валутну клаузулу ЦХФ у склопу пројекта „ЦХФ конверзије“, број: У-Ц-11-03/06-6 од 17.03.2016. године, те Одлука о одобравању олакшица за кориснике кредита уз валутну клаузулу ЦХФ донесена од стране Управе Хупо Алпе-Адриа-Банк а.д. Бања Лука, број У-42-11/15-04 од 17.11.2015. године, као и све Одлуке о усвајању приједлога олакшица које су се спроводиле у склопу пилот пројекта: број У-42-11/15-15 од 17.11.2015. године, број: У-42-11/15-16 од 17.11.2015. године, број: У-42-11/15-17 од 17.11.2015. године и број: У-42-11/15-18 од 17.11.2015. године и Одлука о одобравању олакшица за кориснике кредита уз валутну клаузулу ЦХФ, у склопу пројекта „ЦХФ конверзије“, број: У-Ц-10/16-01 од 17.03.2016. године;
- Аддикто банке су свим клијентима који су урадили конверзију, а који су имали обрачунату неплаћену камату у моменту конверзије, отписале камату, уз додатних 30%, односно 50% отписа на главницу, приликом чега је за остатак главнице уговорена отплата уз фиксну каматну стопу од 5,99%;
- Клијенти који су уговорили нови отплатни план су уговорили нови износ главнице који ће вратити и нову камату на ту главницу, у складу са процесом реструктуре кредита која је дефинисана одлукама ентитетских Агенција за банкарство;
- Опште одлуке о конверзији кредита се нису односиле на правна лица, те су исти рјешавани индивидуално;
- Основом иницијалних. напријед наведених уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом, у склопу пројекта ЦХФ конверзије од 2016. године до дана 12.03.2018. године, припадајућим анексима конвертовано је укупно (..)* уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом, (..)* кредита је ликвидирано (затворено једнократном уплатом

клијента), а преостали портфолио на дан 31.01.2018. године (активни уговори) износи (..)* уговора о кредиту²;

- Удружење корисника кредита „Швицарац“ је формирано у септембру 2011.године, на оснивачкој скупштини у Бугојну и уписано у регистар удружења код Министарства правде Босне и Херцеговине, те је у исти уписан Кемал Дураковић као овлаштена особа за заступање;
- Даном уписа у Регистар удружења код Министарства правде Босне и Херцеговине, Удружење је стекло својство правног лица и има слободу дјеловања на цијелом подручју Босне и Херцеговине, искључиво под регистраним називом;
- Након пораста вриједности курса ЦХФ-а у 2009. години, у периоду до провођења овог предметног поступка, покренуто је цца. 1636 појединачних тужби против Аддико банака;
- Агенција за банкарство ФБиХ је федерална институција која врши јавне овласти у смислу супервизије банака, а чија је надлежност јасно прописана Законом о Агенцији за банкарство Федерације Босне и Херцеговине, којим је и основана, те која има искључиву надлежност на територији Федерације Босне и Херцеговине као контролна и регулаторна институција са циљем очувања и јачања стабилности банкарског система и заштите депонената, те унапређења сигурног, квалитетног и законитог пословања, у складу Закона о банкама Федерације Босне и Херцеговине;
- Агенција за банкарство ФБиХ о стању банкарског система квартално информисе јавност путем Информација о банкарском систему Федерације Босне и Херцеговине, а које су доступни на службеној интернет станици Агенције, укључујући и извјештаје за 2006., 2007. и 2008. годину;
- Агенција за банкарство ФБиХ је, у складу са законским овлаштењима, у периоду 2006. – 2008. године, вршила редовни надзор над привредним субјектом *Нуро Алпе-Адриа-Банк* д.д. Мостар, док је у периоду од 2006. – 2014.- године Агенција у привредном субјекту *Нуро Алпе-Адриа-Банк* д.д. Мостар (Аддико Банк д.д. Сарајево) извршила 19 „on-site“ супервизорских контрола од чега су 4 контроле биле обимне контроле пословања, а 15 циљаних контрола, те је иста у наведеном периоду континуирано вршила и „off-site“ контролу, темељем извјештаја које су банке достављале Агенцији у прописаним роковима и на прописаним обрасцима, а надзор над предметном банком је настављен и у наредном периоду;
- Агенција за банкарство ФБиХ нема надлежности за директни утјецај на банкарски систем и курсне валуте, те у складу са својим надлежностима редовно врши контроле банака, те дјелује и према појединачним банкама при чему у случају утврђивања одређених негативних ефеката налаже мјере како би се ти негативни ефекти амортизирали;
- Агенција за банкарство ФБиХ је цијенећи кредитни ризик са становишта предметних уговора, налагала и да банка формира резерве, те је с обзиром на

² Подаци запримљени у документу „Налаз и мишљење“, сталног судског вјештака економске струке Ивана Билаћа, од дана 12.03.2018. године.

чињеницу да клијенти нису могли да враћају кредите, банка морала формирати веће резерве за кредитне губитке;

- У периоду 2006. – 2008. године у банкарском систему Федерације Босне и Херцеговине је пословало 20 банака, у ком периоду су, осим привредног субјекта Нуро Alpe-Adria-Bank д.д. Мостар, кредите са валутном клаузулом у ЦХФ пласирали и привредни субјект *IntesaSanPaolo* Банка д.д. Сарајево ((..)*партија кредита радницима банке) и привредни субјект *UniCredit Банк* д.д. Мостар, као правни слиједник привредних субјеката ХВБ – ЦПБ и *UniCredit* Загребачке банке, која је пласирала ((..)*партије кредита;
- Привредни субјекат *Нуро Alpe-Adria-Bank* д.д. Мостар (данас Аддико Банк д.д. Сарајево), је, у смислу кредитних производа са валутном клаузулом, у периоду 2006. – 2008. године, осим кредита са валутном клаузулом у ЦХФ, нудио и кредите са валутном клаузулом у ЕУР, те су крајњи потрошачи/корисници имали право и могућност избора кредитног производа;
- Агенција за банкарство РС је институција Републике Српске, чији је основни циљ очување и јачање стабилности банкарског система у Републици Српској, унапређивање његовог сигурног, квалитетног и законитог пословања, те чија је надлежност јасно прописана Законом о Агенцији за банкарство РС и која има искључиву надлежност на територији Републике Српске, као контролна и регулаторна институција;
- Агенција за банкарство РС о стању банкарског система информисе јавност путем Извјештаја о стању у банкарском систему Републике Српске, а који су доступни на службеној интернет станици Агенције, укључујући и извјештаје за 2006., 2007. и 2008. годину;
- Пропис који се односи на Агенцију за банкарство, а који је био у примјени у периоду од 2006. – 2008. године је Закон о Агенцији за банкарство („Службени гласник РС“, бр. 10/98, 16/00, 18/01, 71/02, 18/03, 39/03, 123/06 и 40/11), а остали прописи на основу којих су се, поред наведеног закона, остваривале контролне надлежности пословања у банкама које своје активности обављају на територији Републике Српске и који су били у примјени у наведеном периоду су, између осталих, слједећи прописи: Закон о банкама РС („Службени гласник РС“, бр. 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 и 59/13), Одлука о супервизији банака („Службени гласник РС“, број: 12/03), Одлука о минималним стандардима за документовање кредитних активности банака („Службени гласник РС“, број: 12/03), Одлука о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака („Службени гласник РС“, бр: 12/03, 53/03 и 85/04), Одлука о облику извјештаја које банке достављају агенцији за банкарство РС („Службени гласник РС“, бр. 61/08 и 91/11) и Одлука о минималним стандардима за управљање тржишним ризицима у банкама („Службени гласник РС“, бр. 61/08, 116/08, 112/09 и 100/10)
- У периоду 2006. – 2008. године у банкарском систему Републике Српске је пословало 20 банака, у ком периоду је, осим привредног субјекта *Нуро Alpe-Adria-Bank* а.д. Бања Лука, кредите са валутном у ЦХФ, пласирао и привредни субјекат НЛБ Банка АД Бања Лука ((..)* кредитних партија);

- У 2009. години је формиран Стални одбор за финансијску стабилност, са циљем дјеловања у случају финансијских криза, те је исти на својим сједницама у току 2011. године, разматрао проблематику кредита са валутном клаузулом у ЦХФ-у, доносећи препоруке о могућим мјерама за ублажавање корисника кредита уз валутну клаузулу у швицарским францима, предлагајући сљедеће: 1) да банке корисницима кредита у швицарским францима фиксирају курс КМ у односу на швицарски франак на нивоу од 31.12.2010. године, који је износио 1,5678 КМ : 1 ЦХФ, 2) да се разлика до стварног курса обрачунава и посебно евидентира (тзв балон) са каматном стопом која ће бити дефинирана у договору са банакама, 3) да банке размотре могућност смањења каматне стопе за одређене врсте кредита (стамбени кредити), 4) отплата балон кредита би слиједила након отплате главног кредита, а најдуже на рок од 5 година, 5) Агенцијама за банкарство је препоручено да се тако реуговорени кредити класификују као здрава актива, 6) ентитетским министарствима финансија се препоручује да измијене ентитетске законе о девизном пословању којима би се девизна клаузула дозволила у везивању само за еуро због валутног одбора у Босни и Херцеговини и због заштите клијената и 7) да ентитетска министарства финансија измијене законе о девизном пословању и дозволе готовинско плаћање еурима уколико се двије стране договоре, што би олакшало готовински промет клијентима, страним туристима и другима;
- Банке које су одобравале кредите са валутном клаузулом у ЦХФ-у су прихватиле наведене препоруке и понудиле су могућност отплате кредита својим комитентима, те су последице мјера Швицарске народне банке (СНБ) и дефинирања минималног течаја 1,20 ЦХФ за 1 ЕУР, банке понудиле комитентима фиксирање курса КМ у односу на швицарски франк на нивоу од 31.12.2009. године, који је износио 1,314 КМ за 1 ЦХФ;
- Након укидања привремених мјера од стране СНБ у јануару 2015. године, о ограничавању минималног курса швицарског франка, који је изазвао нагли раст курса ЦХФ у односу на ЕУР, Стални одбор за финансијску стабилност је у јануару 2015. године, препоручио банкама *Нуро Alpe-Adria Bank* групације у оба ентитета, а које су одобравале кредите са валутном клаузулом у швицарским францима, да у року од 7 дана понуде рјешења која би била прихватљива за клијенте, кориснике тих кредита;
- Наведене банке су дана 05.02.2015. године, доставиле одговор на препоруке Сталног одбора за финансијску стабилност, нагласивши да ће наставити са нуђењем погодности код отплате предметних кредита, а које су се нудиле клијентима на индивидуалној основи, односно постојала је могућност измјене уговора и прихватања погодности уз сагласност сваке банке појединачно, а представници Агенција за банкарство ФБиХ су, у јануару 2015. године, одржали више састанака са представницима *Нуро Alpe-Adria-Bank* д.д. Мостар, с циљем изналажења модалитета за рјешавање наведеног питања;
- Банке су обавезне свакодневно обавјештавати ентитетске Агенције за банкарство (у зависности од мјеста сједишта) о девизној усклађености;
- Утврђивање ништавости уговора о кредиту, у смислу њихове незаконитости, закључених између банака и корисника, у надлежности је судова, односно правосудних органа Босне и Херцеговине, на начин да је за сваки појединачно закључени уговор потребно утврдити његову ништавост;

- Врховни суд Федерације БиХ је, одлуком број: 58 0 П 135023 16 Спп од дана 25.05.2016. године, заузео правно становиште да су уговори о кредиту, закључени између физичких лица и банка у ЦХФ, а чија је исплата извршена у КМ, у којој валути је вршена отплата ануитета и плаћање камата, уговори са валутном клаузулом чија је могућност закључења између домаћих физичких лица и банака била предвиђена Законом о девизном пословању ФБиХ, те се у смислу члана 103.-105. Закона о облигационим односима не ради о ништавим правним пословима, а да су одредбе уговора о кредиту које се односе на промјењиву каматну стопу која садржи тачно одређење фиксног и варијабилног дијела каматне стопе довољено одредиве са аспекта предмета обавезе, те исте не представљау ништаву одредбу у смислу члана 47. Закона о облигационим односима;
- Врховни суд Републике Српске је, у правној ствари тужитељица (..)* и (..)* из Бања Луке, против привредног субјекта *Нуро Алпе-Адриа Банк* а.д. Бања Лука, Алеја Светог Саве 13, ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужитељица против пресуде Окружног суда у Бања Луци број: 71 0 П 141459 14 Гж од 02.09.2015. године, донио пресуду број: 71 0 П 141459 15 Рев од дана 30.05.2017. године, којом се одбија ревизија тужитељица као неоснована, наводећи, између осталог у истој да уговор закључен између тужитељице (..)* и привредног субјекта *Нуро Алпе Адриа Банк* а.д. Бања Лука о кредиту, са валутном клаузулом, што је у складу са позитивним законским прописима, те да је валутна клаузула правно допуштено средство уговарања, која уговору о кредиту даје елемент алеаторности, јер подразумева могућност одређених одступања од курса, односно вриједности валуте обрачуна у односу на курс других валута или тржишну цијену предмета намјенског кредита;
- Физичка и правна лица у Босни и Херцеговини су, према позитивним правним прописима, потпуно слободна при избору привредних субјеката тј. банака са којима ће закључити уговорне односе, те коју врсту кредитног односа ће закључити са истим, износ кредита, рокове отплате и др. сличне уговорне ставке;
- Кориштење банкарских производа, укључујући и кредите са валутном клаузулом, се регулише искључиво уговорним односом тј. двостраним правним послом којим се прецизирају основна права и обавезе уговорних страна (повјериоца и дужника), као и други обавезни елементи уговора;
- Чланом 5. Закона о банкама ФБиХ (Забрана недозволјене конкуренције) је одређено следеће:“ (1) Банци је забрањено да закључује изричито или прешутно споразуме, доноси одлуке и друге акте и улази у трансакције које имају за циљ битно спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције, као и да злоупотребљава доминантан положај или да проводи концентрацију којом се битно спречава, ограничава или нарушава конкуренција стварањем или јачањем доминантног положаја на финансијском тржишту.“, док је чланом 6. став (1) Закона о банкама РС одређено „ Банци је забрањено да изричито или прешутно закључује споразуме, доноси одлуке и друге акте и улази у трансакције које имају за циљ битно спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције, као и да злоупотребљава доминантан положај или да спроводи концентрацију којом се битно спречава, ограничава или нарушава конкуренција стварањем или јачањем доминантног положаја на финансијском тржишту.

- Подносилац захтјева је, током предметног поступка, доставио податак о укупно 562 корисника кредита, наводећи основне податке (име и презиме), те број уговора чије поништење се тражи у предметном поступку;
- Подаци достављени од стране Агенције за банкарство РС, а који се односе на број пласираних кредита са валутном клаузулом у ЦХФ, у периоду од 2006. – 2008. године, се односе на број кредитних партија и износе кредита са стањем на наведени дан, а не на број уговора закључених појединачно у свакој од наведених година, док подаци запримљени од стране Агенције за банкарство ФБиХ, а који се односе на износе пласираних кредита са валутном клаузулом у ЦХФ, у периоду од 2006. – 2008. године, обухватају и број кредита пласираних по претходној години, ако нису отплаћени, односно износ који је назначен у достављеној табели по годинама представља стање на дан закључно са посљедњим датумом у години.

Приликом утврђивања чињеничног стања, КонкурENCIЈСКИ савјет је узео у обзир и цијенио и друге достављене податке и документацију али исти нису били од значаја за предмет овог поступка и утврђивање указане повреде Закона о конкуренцији, односно утврђене су оне чињенице које су правно одлучне чињенице за рјешавање овог управног поступка.

6.1. Извођење доказа вјештачењем у предметном поступку и утврђено чињенично стање

Подносилац захтјева је, поднеском од 28.12.2017. године, запримљеним под бројем: УП-02-26-3-002-97/17 дана 29.12.2017. године, поднио Захтјев за финансијским вјештачењем у предметном поступку, изражавајући резерву на податке које достављају банке кредитори и наводећи да су исте у више наврата давале контрадикторне податке о истим питањима или су избјегавале одређене одговоре на питања.

Захтјев за вјештачењем на додатне околности, достављен је КонкурENCIЈСКОМ савјету поднеском од 18.01.2018. године, запримљеним под бројем: УП-02-26-3-002-115/17 дана 18.01.2018. године.

Напријед наведени, иницијални Захтјев за вјештачењем, КонкурENCIЈСКИ савјет је доставио осталим странкама у поступку (актима бр.: УП-02-26-3-002-104/17, УП-02-26-3-002-105/17 и УП-02-26-3-002-106/17 од дана 11.12.2017. године, те актима број: УП-02-26-3-002-109/17 и УП-02-26-3-002-110/17 од дана 12.01.2018. године) на изјашњење, као и додатни Захтјев од дана 18.01.2018. године (актом број: УП-02-26-3-002-117/17 од 19.01.2018. године).

Пуномоћник привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, поднесцима од 16.01.2018. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-113/17 дана 17.01.2018. године) и од 26.01.2018. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-122/17 дана 26.01.2018. године), Агенција за банкарство ФБиХ, поднесцима број: 04-2-4713-5/17 од 17.01.2018. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-119/17 дана 19.01.2018. године) и број: 04-2-4713-6/17 од 25.01.2018. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-123/17 дана 29.01.2018. године) и Агенција за банкарство РС, поднесцима број: 03-74-1/18 од 19.01.2018. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-121/17 дана 22.01.2018. године) и број: 03-74-3/18 од 26.01.2018. године (запримљен под бројем: УП-02-26-3-002-124/17 дана 29.01.2018. године), доставили су своја изјашњења на напријед

наведене Захтјеве за вјештачењем у предметном поступку, а којим се противе извођењем доказа, како је то тражено поднесцима Подносиоца захтјева.

Конкуренијски савјет је дана 08.02.2018. године, под бројем: УП-02-26-3-002-130/17, на 18. сједници, донио Закључак о провођењу вјештачења, на околности предложене Захтјевом за вјештачењем постављеним од стране Подносиоца захтјева.

Напријед достављени Закључак, достављен је свим странкама у поступку, актом број: УП-02-26-3-002-132/17 од дана 08.02.2018. године.

Дана 19.02.2018. године, под бројем: УП-02-26-3-002-134/17, запримљен је поднесак пуномоћника привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука од дана 19.02.2018. године, којим исти достављају своје изјашњење на донесени Закључак о провођењу вјештачења, у смислу оспоравања истог у цијелости.

На основу напријед наведеног Закључка о провођењу вјештачења, судски вјештак економске струке Иван Билаћ, дана 12.03.2018. године сачинио је „Налаз и мишљење“ (у даљем тексту: Налаз судског вјештака), запримљен од стране Конкуренијског савјета дана 09.03.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-154/17, који су достављени странкама дана 19.03.2018. године, актима бр.: УП-02-26-3-002-155/17, УП-02-26-3-002-156/17 и УП-02-26-3-002-157/17, а с обзиром да Налаз судског вјештака није достављен у довољном броју примјерака, односно нису достављени примјерци за ентитетске Агенције за банкарство (сачињена Службена забиљашка, под бројем: УП-02-26-3-002-158/17 дана 19.03.2018. године), истима су достављене копије запримљеног Налаза, а судском вјештаку је упућен захтјев за доставу недостајућих примјерака Налаза, актом број: УП-02-26-3-002-159/17 од дана 19.03.2018. године.

У достављеном Налазу судског вјештака, а сачињеном на предложене околности, утврђено је следеће:

- Банке против којих је покренут предметни поступак су, од 2006. до данас (дана утврђивања чињеничног стања од стране вјештака), одобриле укупно (..)* уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом, од којих је:
 - а) привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево одобрио укупно (..)*уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом (правним лицима одобрено је (..)* уговора, физичким лицима (..)*, истих је затворено редовном отплатом укупно (..)* (правна лица (..)*, физичка лица (..)*), физичка лица су конвертовала укупно (..)* уговор, ликвидацијом (затварање кредита једнократном уплатом клијента) је затворен (..)* уговор од стране физичких лица, а преостали портфолио на дан 31.01.2018. године чини укупно (..)*уговор (за правна лица (..)* уговора, за физичка лица (..)* уговора) и
 - б) привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука одобрио укупно (..)* уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом (правним лицима одобрено је (..)* уговора, физичким лицима (..)*, истих је затворено редовном отплатом укупно (..)* (правна лица (..)*, физичка лица (..)*), физичка лица су конвертовала укупно (..)* уговор, ликвидацијом (затварање кредита једнократном уплатом клијента) је затворен (..)*уговор од стране физичких лица, а преостали портфолио на дан 31.01.2018. године чини укупно (..)*уговор (за правна лица (..)*уговора, за физичка лица (..)*уговора);

- Укупна вриједност, напријед наведених, одобрених кредита са ЦХФ клаузулом од стране привредног субјекта Аддико Банк д.д. Сарајево износи (..)* КМ, док је укупна вриједност, напријед наведених, одобрених кредита са ЦХФ клаузулом од стране привредног субјекта Аддико Банк а.д. Бања Лука износи (..)* КМ;
- Привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево је раскинуо укупно (..)*уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом ради неплаћања ((..)*КМ), а Аддико Банк а.д. Бања Лука је раскинуо укупно (..)* уговора о кредиту са ЦХФ клаузулом ради неплаћања ((..)*КМ), док је на дан 31.01.2018. године у отплати остао укупно (..)*кредит, у износу од (..)*КМ (Аддико Банк д.д. Сарајево), односно укупно (..)*уговора, у износу од (..)*(Аддико Банк а.д. Бања Лука);
- Анализом промјене курса ЦХФ према средњем курсу који је објавила Централна банка БиХ, и то 4-мјесечно, првог дана у мјесецу за период од 01.04.2006. до 01.10.2017. године, утврђено је стање предочено у Табели 1., односно предочено је стање кретања курса КМ у односу на ЦХФ, у смислу колико је потребно издвојити КМ за 1 ЦХФ по средњем течају ЦББиХ:

Табела 1.

<i>Датум за који се течај примјењује</i> *:	<i>Средњи течај КМ/ЦХФ**:</i>	<i>ЦБ БиХ Индекс у односу на 1.4.2006***</i>
1	2	3
1.4.2006.	1,237789	100
1.7.2006.	1,247977	100,82
1.10.2006.	1,231553	99,50
1.1.2007.	1,217145	98,33
1.4.2007.	1,20381	97,25
1.7.2007.	1,181556	95,46
1.10.2007.	1,17814	95,18
1.1.2008.	1,181985	95,49
1.4.2008.	1,242744	100,40
1.7.2008.	1,21813	98,41
1.10.2008.	1,239907	100,17
1.1.2009.	1,317057	106,40
1.4.2009.	1,290806	104,28
1.7.2009.	1,281251	103,51
1.10.2009.	1,297142	104,80
1.1.2010.	1,3183	106,50
1.4.2010.	1,370013	110,68
1.7.2010.	1,472431	118,96
1.10.2010.	1,471988	118,92
1.1.2011.	1,564163	126,37
1.4.2011.	1,503906	121,50
1.7.2011.	1,620272	130,90
1.10.2011.	1,607091	129,84
1.1.2012.	1,608942	129,99

1.4.2012.	1,623769	131,18
1.7.2012.	1,625794	131,35
1.10.2012.	1,616522	130,60
1.1.2013.	1,620138	130,89
1.4.2013.	1,603797	129,57
1.7.2013.	1,585208	128,07
1.10.2013.	1,599861	129,25
1.1.2014.	1,593214	128,71
1.4.2014.	1,603928	129,58
1.7.2014.	1,608942	129,99
1.10.2014.	1,621346	130,99
1.1.2015.	1,626605	131,41
1.4.2015.	1,869282	151,02
1.7.2015.	1,878258	151,74
1.10.2015.	1,791874	144,76
1.1.2016.	1,805104	145,83
1.4.2016.	1,789251	144,55
1.7.2016.	1,799788	145,40
1.10.2016.	1,798299	145,28
1.1.2017.	1,82124	147,14
1.4.2017.	1,828562	147,73
1.7.2017.	1,789414	144,57
1.10.2017.	1,707105	137,92

Извор: Налаз и мишљење судског вјештака економске струке Ивана Билаћа од 12.03.2018. године;

* Колона 1 означава датум течаја ЦХФ у односу на КМ; ** Колона 2 – приказани су средњи течајеви ЦББиХ (као средње одступање између куповног и продајног течаја који се користе код куповине или продаје валуте ЦХФ које је објавила ЦББиХ); ***Колона 3. – приказани су индекси у односу на базни курс који је објављен дана 01.04.2006. године (1.23789 КМ за 1 ЦХФ).

- Анализом вриједности курса закључено је да је у односу на први течај у току периода од 11 година (2006.-2017. година), течај за ЦХФ углавном растао тако да је достигао и повећање у процентном износу у 2008. години од 51% у односу на почетни, односно базни курс;
- У 2006. и 2007. години течај, у односу на дан 01.04.2006. године углавном је био приближан и нешто нижи (мах одступање 2%), а од 01.10.2008. године има стални тренд раста;
- У односу на постављену околност вјештачења, у смислу да ли су банке против којих је покренут поступак оствариле значајну материјалну корист на терет корисника кредита о основу промјене курса ЦХФ/КМ, током периода отплате кредита, од 2006. – 2017. године, утврђено је да су банке имале вишеструке ефекте на своје пословање због промјене ЦХФ курса, на начин да је актива банака/потраживање банака (кредитни портфолио везан за ЦХФ валуту) расла, а да је пасива банака/обавезе банака (депозити везани за ЦХФ валуту) такође је расла у истом процент, док је кредитни портфолио везан за ЦХФ значајно брже пропадао него сваки други кредитни портфолио (кашњење с плаћањем се повећавало), а из разлога што клијенти или нису могли или нису хтјели плаћати увећану рату. Пропадање портфолија, односно кашњење с плаћањем узрокује банци трошкове кредитног ризика – трошкови које банка мора признавати/књижити у складу са кашњењем у плаћању кредитних обавеза и што је кашњење веће банка признаје

већи трошак, све док одређени кредит у цјелости не прокњижи као трошак (нпр. након 180 дана кашњења). Лоши портфолио банци више не доноси приход (не зарађује с тог портфолија), него јој је на терету из 2 разлога:

Књижила је трошак за тај портфолио и такав портфолио јој увећава учешће лоших потраживања у укупним потраживањима. Аддико банке имају значајно веће учешће лоших кредита у укупним кредитима у односу на просјек тржишта у Босни и Херцеговини;

- Банке нису имале капацитет да проведу овакву мјеру из властитих средстава, па је власник одлучио уплатити банкама додатни капитал из којег ће бити покривен губитак којег су банке имале због провођење конверзије кредита уз овакав отпис. То је додатни аргумент како банке нису имале корист, него напротив, значајан губитак због овог кредитног портфолија – банке су се кроз отпис повезан са конверзијом одрекле потраживања у укупном износу од цца. (..)* КМ (Аддико Банк д.д. Сарајево (..)* КМ, а Аддико Банк а.д. Бања Лука цца. (..)* КМ);
- У односу на затражену околност вјештачења да ли је клаузула ЦХФ представљала додатну обавезу за кориснике кредита, констатовано је да је валутна клаузула познат и примјењив институт у обвезним односима, те не представља додатну“ обавезу, него механизам заштите обје уговорне стране – према уговорима и начину обрачуна који врше банке, према процјенама курса за све кориснике кредита повећан је износ главног дуга у КМ који требају вратити у односу на износ који су примили у КМ. Редовна камата не обрачунава се за домаћу валуту КМ, него за ЦХФ по каматним стопама које друге банке примјењују за КМ, као и затезна камата што све скупа представља повећање обавезе за кориснике кредита у КМ валути, док је дуг у ЦХФ непромијењен;
- У односу на затражену околност вјештачења да ли су банке против којих је покренут предметни поступак и корисници кредита равномјерно сносили ризик промјене валутног курса ЦХФ-КМ, констатовано је да је предуслов равномјерне расподеле ризика да обје стране једнако имају информацију и знање о ризику, узроцима ризика и посљедицама ако наступи. Банке су сачињавале садржај уговора о кредиту и они се могу подијелити у сљедеће групе:
 - I) Ненемјенски кредити до 10 година (сви подаци су у ЦХФ, не наводи се исплата или поврат у КМ, информације о промјени и ризику промјене валутног курса за ЦХФ нису наведене. Такођер се не спомињу ријечи: „валутна клаузула“),
 - II) Намјенски кредити (стамбени, инвестицијски, хипотекарни) у којима се не спомиње ризик промјене течаја, у цијелом тексту се не спомиње „валутна клаузула“, наведено је да ће се кредит исплатити у КМ и да ће се враћати у КМ.

Текст члана 12. уговора, између осталог, гласи:“...у случају да током трајања овог уговора дође до промјене течаја КМ у односу на ЦХФ, Банка је овлашћена да изврши конверзију преосталих обавеза Корисника кредита, у ЦХФ валуту, сукладно службено утврђеном течају ЦББиХ на дан доспјелости или испуњења обавеза. Корисник потписом овог Уговора даје изричит пристанак за извршење конверзије. Банка ће о проведеној конверзији и датуму конверзије обавијестити корисника кредита без одлагања на посљедњу познату адресу.“

Како је промјена течаја ЦХФ на тржишту БиХ грађанима у вријеме одобрења кредита била готово непозната, а банкама је то дјелатност (праћење тренда у промјени течајева ради остваривања добити), банке се могу куповином опција заштитити од негативних ефеката промјене курса, из ових разлога ризик од промјене курса је неравномјерно распоређен у корист банке;

- У односу на затражену околност вјештачења у смислу да ли су корисници кредита са ЦХФ клаузулом због промјене валутног курса имали генерално неповољнији положај на тржишту од корисника кредита са ЕУР клаузулом, констатовано је на основу тренутне ситуације у Босни и Херцеговини, као земљи у којој су ангажирани и међународни фактори, уведен фиксни течај за валуту Европске уније – еуро. *Dayton*-ским споразумом, Законом о Централној банци БиХ и Законом о девизном пословању ФБиХ и РС, одређен је фиксни, непромјењиви течај за 1 ЕУР – 1,9583 КМ, раније њемачку марку.

Избјегавањем примјене валутне клаузуле или примјене течаја за валуту еуро у уговорима настаје ризик од промјене обавеза које се прерачунавају у другим валутама (осим КМ и ЕУР), а у Босни и Херцеговини сви уговори који садрже валутну клаузулу осим валутне клаузуле за валуту ЕУР, доводе кориснике кредита у неповољнији положај (непроцјењиви и непознати ризик), у односу на кориснике кредита који исти износ кредита користе уз валутну клаузулу за валуту ЕУР. Основна разлика је:

- Општепозната чињеница је да је курс за еуро фиксан, стабилан, непромјењив, све док траје „валутни одбор у Босни и Херцеговини“ и
- Курсеви свих других валута се мијењају како по курсу ЦББИХ, тако и по курсу свих пословних банака (куповни, продајни и средњи).

С друге стране, кредити везани за ЦХФ су имали повољније услове (нижу каматну стопу, дужи рок) од кредита везаних за ЕУР валуту, па су с тим у вези корисници кредита везаних за ЦХФ имали повољнији положај од корисника кредита везаних за ЕУР. Курс ЦХФ, за разлику од тренутне ситуације (раста курса ЦХФ-а) је могао падати, па су имали прилику бити у још повољнијем положају.

У односу на затражену околност вјештачења да ли код конверзије банке зарачунавају камату на камату, тј. камату на салдо главнице и раније камате, констатовано је да је из анализираних обрачуна могуће потврдити да банке обрачунавају редовну камату и затезну камату на обавезе исказане у ЦХФ и да кориснике кредита задуже по течају на дан обрачуна камате у ЦХФ, проводе ревалоризацију (по курсу сваког мјесеца), а на дан наплате поново прерачунају у КМ по курсу на дан прерачуна (конверзије). У понуђеној конверзији банке су нудиле отпис 30% (за социјално угрожене 50%) билансних потраживања плус отпис цјелокупних ванбилансних потраживања.

У ванбилансним потраживањима је била суспендована камата или балон уколико је постојао. Ванбилансна потраживања се формирају када се кредит не отплаћује уредно и касни 90 или више дана. Од 90 дана кашњења (што су практично три рате) банка нема право више књижити доспјелу камату у биланс, него у ванбиланс (суспендована камата). То из разлога што кашњење у плаћању доводи у сумњу да ће та камата уопће бити наплаћена у толикој мјери да банка више не смије рачунати на приход из те камате. Зато се она даље води у ванбилансу.

У билансним потраживањима се углавном налазила главница кредита, али је могуће било да буде и мали износ камате код кредита који су били уредни (није било значајнијих кашњења у отплати). Како су банке нудиле отпис 30% билансних потраживања, то је значило да ако је било нешто мало камате у билансним потраживањима, таква камата је отписивана, а главница је отписана у преосталом износу до 30% (нпр. 10.000 КМ билансног потраживања=9.500 КМ главнице и 500 КМ камате; износ за отпис је 3.000 КМ; отпише се 500 КМ камате и 2.500 КМ главнице; преосталих 7.000 КМ представља основицу за нови кредит конвертован). Дакле, није се зарачунавала камата на камату;

- У односу на затражену околност вјештачења да ли су банке редовно вршиле измјене каматне стопе у складу са кретањима 12-мјесечног ЛИБОР-а, како је било уговорено и да ли су на тај начин генерално оштећени сви корисници уговора о кредиту, констатовано је да је за све групе уговора уговорена промјењива каматна стопа, те да три основне разлике дефинирају промјене каматне стопе, односно на најмање три начина је уговорена промјена каматне стопе:

- I) У уговорима за ненамјенске кредите (све у ЦХФ), одређена је годишња каматна стопа у тренутку потписа уговора (нпр 7%) као „промјењива, годишња у овисности од кредитања 12 мјесечне ЛИБОР каматне стопе увећане за маржу. Усклађивање висине каматне стопе са кретањем ЛИБОР каматне стопе Банка ће вршити једанпут годишње и то на дан 31.12." Овим описом јасно је да се каматна стопа може промијенити ако се промјени стопа 12 мјесечног ЛИБОР-а на дан 31.12.

Није познато колико износи стопа марже нити колико износи стопа 12 мјесечног ЛИБОР-а коју је Банка примијенила за формирање каматне стопе 7%.

- II) У уговорима за намјенске кредите (стамбене, инвестицијске и хипотекарне) одређена је промјењива каматна стопа, „ у тренутку потписа уговора износи 6,75% мјесечни обрачун , 12 мјесечни ЛИБОР увећан за маржу, ЛИБОР заокружен на прву већу четвртину". У случају промјене каматне стопе сачинит ће се нови план отплате за анuitете који доспијевају након датума промјене каматне стопе, о чему ће се обавијестити Корисник кредита...."

Овим описом није одређено (као за ненамјенске уговора) да ће се каматна стопа промијенити ако се промјени стопа 12 мјесечног ЛИБОР-а за било коју валуту рочности 12 мјесеци и на било који дан у години. Није позната стопа 12 мјесечног ЛИБОР-а коју су банке користиле за уговорену стопу у тренутку потписа уговора нити је позната стопа каматне марже. У тексту уговора је одредба да Корисник кредита прихвата Одлуку о каматним стопама и све њене измјене и допуне;

- III) У уговорима за намјенске кредите (стамбене, инвестицијске и хипотекарне) одређена је промјењива каматна стопа у тренутку потписа уговора у тренутку потписа уговора износи 6,75% мјесечни обрачун , 12 мјесечни ЛИБОР увећан за маржу 4,00, ЛИБОР заокружен на прву већу четвртину". У случају промјене

каматне стопе сачинит ће се нови план отплате за ануитете који доспијевају након датума промјене каматне стопе, о чему ће се обавијестити Корисник кредита.. " Овим описом није одређено (као за ненамјенске уговоре) да ће се каматна стопа промијенити ако се промјени стопа 12 мјесечног ЛИБОР-а за било коју валуту рочности 12 мјесеци и на било који дан у години. Није позната стопа 12 мјесечног ЛИБОР-а коју су банке користиле за уговорену стопу у тренутку потписа уговора а позната стопа каматне марже. Рачунски може се утврдити, као разлика између укупне стопе и каматне марже колику стопу је банка примијенила за стопу 12 мјесечног ЛИБОР-а на дан потписа уговора и то увећане до прве четвртине. У тексту уговора је одредба да Корисник кредита прихвата Одлуку о каматним стопама и све њене измјене и допуне.

- Банке нису мијењале каматне стопе до 31.12.2011. године, у висини промјене стопе 12-мјесечног ЛИБОР-а за валуту ЦХФ јер се промјене било које од пет стопе увећане до прве четвртине или безувјећања након 31.12. у годинама трајања уговора не могу довести у везу с промјеном каматних стопа у току трајања уговора;
- Од 01.01.2012. године банке су се понашале у складу са промјенама ЛИБОР-а, а каматне стопе банке су мијењале на дан 01.03.2007. године, 01.09.2008. године, 01.02.2010. године, 01.10.2011. године, 01.01.2013. године, 01.01.2014. године, 01.01.2016. године и 01.01.2017. године. Преглед кретања 12-мјесечног ЛИБОР-а за ЦХФ (последња стопа увећано до прве четвртине) на дан 31.12. у годинама, дат је у Табели бр. 2:

Табела 2.

ЦХФ на 31.12.	Стопа 12-мј ЛИБОР за ЦХФ последњи на 31.12.	промјена ' каматне стопе за кредите закључене у 2006 години у односу на 31.12.2005	промјена каматне стопе за кредите закључене у 2007 години у односу на 31.12.2006	промјена каматне стопе за кредите закључене у 2008 години у односу на 31.12.2007
1	2	3	4	5
2005	1,50	-	-	
2006	2,50	1,00		
2007	3,00	1,50	0,50	
2008	1,25	-0,25	-1,25	-1,75
2009	0,75	-0,75	-1,75	-2,25
2010	0,75	-0,75	-1,75	-2,25
2011	0,50	-1,00	-2,00	-2,50
2012	0,50	-1,00	-2,00	-2,50
2013	0,25	-1,25	-2,25	-2,75
2014	0,25	-1,25	-2,25	-2,75
2015	Негативна стопа	-1,50	-2,50	-3,00
2016	Негативна стопа	-1,50	-2,50	-3,00

Извор: Налаз и мишљење судског вјештака економске струке Ивана Билаћа од 12.03.2018.године

- Да су банке мијењале каматну стопу у овисности од промјене стопе 12 мјесечног ЛИБОР-а на дан 31.12. у годинама тада би се уговорене стопе повећавале за постотне поене исказане без предзнака минус, односно смањивале за постотне поене с предзнаком минус. Промјене су различите овисно од године у којој је закључен уговор;
- Каматна стопа у уговорима је дефинисана као камата која се састоји од индикатора (ЛИБОР)+маржа, која је била промјенљива. Маржа је могла бити промијењена одлуком банке о каматним стопама. Такав начин промјене марже у вријеме до 2008. године је био стандардан начин на који су банке дефинисале и уговарале промјенљивост марже/камате. То није била специфичност кредита са ЦХФ клаузулом. Регулатива која прописује детаљније услове промјене камате тада није постојала;
- У периоду од 2004. до 2012. године ЛИБОР се је мијењао и на више и на ниже. Банке су пратиле те промјене и уважавале их, али су сваки пута одлучивале да ли ће промијенити маржу или не. Тако су банке у том периоду четири пута одлучиле да смање маржу када је ЛИБОР растао и тако одрже каматне стопе на истом нивоу, што је била одлука која је ишла у корист клијентима. На овај начин банке су ишле клијентима у корист укупно за 3 процентна поена. Такођер, банке су у одређеним случајевима одлучивале да повећају маржу када је ЛИБОР падао, што су биле одлуке које су ишле у корист банака. То су банке урадиле три пута у наведеном периоду и на тај начин ишле у корист банака укупно за 2,5 процентна поена. Нето ефекат ових одлука банака је 0,5 процентних поена у корист клијената;
- Банке нису вршиле измјену каматних стопа у складу с кретањем 12.мјесечног ЛИБОР-а за валуту ЦХФ уз напомену да, осим у уговорима за ненамјенске кредите, није уговорено да ће се каматне стопе промијенити ако се промјени стопа 12 мјесечног ЛИБОР-а на дан 31.12. у годинама. За намјенске кредите банке нису јасно одредиле који разлог треба бити испуњен за промјену каматне стопе, али су банке користиле право и мијењале маржу, неколико пута у корист клијената, а неколико пута у корист банака;
- У односу на затражену околност вјештачења да ли је уговорима о кредиту са ЦХФ клаузулама био дефиниран течај који ће се примијенити и валута плаћања у коју ће се евентуално вршити прерачунавање, констатовано је да у анализираним уговорима није одређено да се за каматну стопу користи стопа која се утврди за валуту ЦХФ такођер није одређено која од пет стопа ће се користити.

У уговорима за ненамјенске кредите није одређено да ће се плаћање вршити у валути КМ нити у било којој другој валути осим ЦХФ нити је течај који би се примјењивао за прерачунавање у КМ или другу валуту. У уговорима за намјенске кредите (стамбени, хипотекарни, инвестицијски) наведен је опис „средњи течај“ али није одређено ко утврђује и објављује средњи течај јер га утврђује Централна банка и све банке, а вриједност је различита;

- У односу на затражену околност вјештачења да ли су банке против којих је покренут предметни поступак генерално корисницима кредита са ЦХФ клаузулом неосновано зарачунавале интеркаларну камату, констатовано је да је интеркаларна камата стандардан услов свих кредита у БиХ, у свим банкама, те да све банке

наплаћују интеркаларну камату, односно да то није специфичност кредита везаних за ЦХФ;

- Интеркаларна камата се обрачунава за вријеме од исплате кредита до почетка обрачуна уговорене редовне камате. Код свих уговора, обрачун редовне камате је мјесечни а метода декурзивна. Значи интеркаларна камата се обрачунава од дана исплате кредита до посљедњег дана у том мјесецу (од 1. у мјесецу обрачунава се редовна камата). Банке требају обрачунати и наплатити интеркаларну камату али је питање требају ли унапријед како су то банке радиле истовремено с исплатом кредита (умањиле стање на текућим рачунима за интеркаларну камату као да је доспјеће плаћања интеркаларне камате унапријед а не по истеку мјесеца. Обрачун је основан, а датум доспјећа је истеком мјесеца као и за редовну камату;
- У односу на затражену околност вјештачења да ли је у уговорима о кредиту са ЦХФ клаузулом био дефинисан течај који ће се примијенити и валута плаћања у коју ће се евентуално вршити прерачунавање, констатовано је да је у уговорима за ненамјенске кредите валута плаћања ЦХФ јер се друга валута нигдје не спомиње. У уговорима за намјенске кредите валута плаћања је КМ али течај који ће се примјењивати за прерачунавање није јасно дефинисан. Наглашава се да је само у мањем броју уговора за намјенске кредите кориштен термин „уз валутну клаузулу ЦХФ" а у осталим овај термин није садржан;
- У односу на затражену околност вјештачења да ли су банке једнострано и генерално повећавале каматну маржу на штету корисника кредита током периода отплате кредита, констатовано је да је каматна стопа у уговорима дефинисана као камата која се састоји од индикатора (ЛИБОР)+маржа, која је била промјенљива. Маржа је могла бити промијењена одлуком банке о каматним стопама. Такав начин промјене марже у вријеме до 2008. године је био стандардан начин на који су банке дефинисале и уговарале промјенљивост марже/камате. То није била специфичност кредита са ЦХФ клаузулом. Регулатива која прописује детаљније услове промјене камате тада није постојала.

У анализираном периоду банке су мијењале стопе каматне марже. Када се успореди промјена стопе 12 мјесечног ЛИБОР-а и промјене каматне стопе видљиво је да су банке повећавале стопу каматне марже и до 3% (на примјер код свих код уговора закључених у 2008 години). Када се узме у обзир да су банке камату обрачунавале у ЦХФ и задуживале корисника кредита по течају који је значајно већи од течаја за ЦХФ на дан потписа уговора то оптерећење је битно веће од самог повећања каматне марже.

Стопу каматне марже утврђује свака банка за себе уважавајући корпоративну и пословну стратегију, циљеве и ресурсе, кључне компетенције у односу на конкуренцију, ризик земље у којој послује, извор и трошак капитала (пасивне каматне стопе), системски и оперативни ризик, ризик ликвидности, административне трошкове, резервације за ризичне кредите, висину обвезних резерви по одлуци Централне банке, ризичност тражиоца кредита, очекивани профит за власнике и др. Сви елементи који утичу на висину стопе каматне марже познати су Банци, односно специјалистима који утврђују ризике, у тренутку доношења одлуке о сваком кредитном захтјеву и укључени у каматну маржу. Каматна маржа осигурава банкама покриће свих трошкова и фиксни профит за власнике. Промјене стопе каматне марже за већ закључене уговоре представља

ризик за кориснике кредита јер никада не могу знати колико ће износити камата а за банке би представљало извор прихода;

- На затражену околност вјештачења по којем курсу је банка конвертирала кредите из ЦХФ-а у КМ, а по којем курсу је вршено прерачунавање код отплате рата од стране корисника кредита, констатовано је да није могуће поуздано утврдити по којем курсу је банка вршила конверзију из валуте ЦХФ у КМ при исплати кредита и код отплате рате. Приближна вриједност курса је средњи курс Централне банке на дан када су банке евидентирале трансакцију. У трајним налозима који су инструмент поврата није одређен тецај који ће се користити за прерачунавање из ЦХФ (износ анuitета у трајном налогу) у КМ;
- У односу на затражену околност вјештачења да ли су критеријуми за одређивање корисника олакшица, као и начин провођења истих, дефинисани одлуком о одобравању олакшица за кориснике кредита уз валутну клаузулу ЦХФ, у склопу пројекта „ЦХФ конверзије“, примијењивани једнако на све кориснике кредита са валутном клаузулом ЦХФ при закључењу Анекса на Уговор о кредиту уз валутну клаузулу у ЦХФ, констатовано је да приликом посјета банци и увида у узорак који би требао да представља репрезентативно једну цјелину, а по основу одобравања попушта од 50% приликом конверзије кредита из ЦХФ клаузуле у ЕУР, није уочено одступање од даних критеријума за олакшице по одлуци банке. Односно, за додјеливање олакшица од 50% у банци се налазе докази (чек МИО/ПИО, Налаз и мишљења доктора, платне листе, потврде са завода за запошљавање и сл.), који потврђују испуњење услова за наведену олакшицу.
- Додјеливање олакшица изнад 50% банке су одобравале клијентима који су пријевремено затварали кредите из НПЛ-а, те по мишљењу судског вјештака банке су поступиле у складу са одлуком;
- У односу на затражену околност вјештачења колики отпис су примјењивале банке против којих је покренут поступак, код конверзије кредита са ЦХФ клаузулом у ЕУР, констатовано је да је примјењиван попуст од 30%, односно 50% за социјално угрожене, те попуст изнад 50% за НПЛ;
- У односу на затражену околност вјештачења да ли су услови за висину отписа 30-50% и више, код конверзије егзактно утврђени, констатовано је, на основу доступне документације и увида у одлуке банке, те разматрани узорак, да су услови егзактно утврђени.

7. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона о конкуренцији, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште производа, односно услуга предметног поступка је тржиште пласирања кредита са валутном клаузулом (физичким и правним лицима) у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској.

Релевантним тржиштем у географском смислу предметног поступка је утврђено подручје територије Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске.

Приликом утврђивања релевантног тржишта производа/услуга, превасходно је узета у обзир замјењивост категорије кредита пласираних са ЦХФ клаузулом, са кредитима пласираним са валутном клаузулом у ЕУР, односно осталим валутним клаузулама, и то нарочито имајући у виду намјену истих као релевантних производа.

Релевантно тржиште у географском смислу је утврђено у складу са чланом 3. Закона о конкуренцији, те чл. 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, те с обзиром да су предметним поступком обухваћени привредни субјекти, Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, који као зависна друштва Аддико групације, пласирају своје банкарске производе у ентитетима Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској, у којима имају регистровано сједиште, те обављају регистровану дјелатност, односно имајући у виду да се дјеловањем на територији ентитета за који су основане, Агенција за банкарство ФБиХ и Агенција за банкарство РС, као институције за надзор и лиценцирање банака, те надзор банкарског система, исте дјелују на јасно дефинисаним географским тржиштима.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште производа/услуга предметног поступка је тржиште пласирања кредита са валутном клаузулом (правним и физичким лицима) у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској.

7.1. Анализа релевантног тржишта

У предметном поступку је утврђено да су банке које послују на подручју Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске у периоду од 2006. до 2008. године пласирале кредите у конвертибилним маркама, девизне кредите (ЕУР, УСД и ЦХФ валути), те кредите са валутном клаузулом ЕУР, ЦХФ и УСД.

На основу увида у Налаз и мишљење вјештака од 12.03.2018. године, које је Конкуренцијски савјет запримио под бројем: УП-02-26-3-002-154/17 дана 19.03.2018. године, као и података привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк д.д. Бања Лука садржаних у поднеску запримљеном дана 15.03.2018. године под бројем: УП-02-26-3-002-152/17, у Табели бр. 3 дат је приказ структуре тржишта пласирања кредита са валутном клаузулом у ЦХФ привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк д.д. Бања Лука у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској у периоду 2006 – 2008. године, како слиједи:

Табела бр. 3

Аддиго Банк д.д. Сарајево			Аддиго Банк д.д. Бања Лука		
Сегмент	Број кредита	Одобрени износ у ЦХФ	Сегмент	Број кредита	Одобрени износ у ЦХФ
Правна лица	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
Физичка лица	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
Укупно	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*

Извор: Подаци запримљени од стране привредних субјеката Аддиго Банк д.д. Сарајево и Аддиго Банк а.д. Бања Лука и Налаз и мишљење судског вјештака економске струке Ивана Билаћа од 12.03.2018. године

Укупан износ пласираних кредита са валутном клаузулом у ЦХФ привредних субјеката Аддиго Банк д.д. Сарајево и Аддиго Банк д.д. Бања Лука приказан појединачно за 2006., 2007. и 2008. годину дат је у Табели бр. 4 и то:

Табела бр. 4

Аддиго Банк д.д. Сарајево		Аддиго Банк д.д. Бања Лука	
2006.	(..)*	(..)*	(..)*
2007.	(..)*	(..)*	(..)*
2008.	(..)*	(..)*	(..)*
Укупно	(..)*	(..)*	(..)*

Извор: Подаци запримљени од стране привредних субјеката Аддиго Банк д.д. Сарајево и Аддиго Банк а.д. Бања Лука

Подаци о кредитима са валутном клаузулом на подручју Федерације Босне и Херцеговине у периоду 2006-2008 године, достављени су од стране Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине и дати су у Табели бр. 5:

Табела бр. 5

Кредити са валутном клаузулом	2006		2007		2008	
	(у 000 КМ)	%	(у 000 КМ)	%	(у 000 КМ)	%
ЕУР	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
ЦХФ	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
У осталим страним валутама	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
Укупно	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*

Извор: Агенција за банкарство ФБиХ

Према подацима Агенције за банкарство ФБиХ кредите са валутном клаузулом пласирале су 22 банке у Федерацији Босне и Херцеговине у 2006 и 2007. години, док је у 2008. години 20 банака пласирало ову врсту кредита.

Кредити са валутном клаузулом у ЦХФ у укупном износу кредита са валутном клаузулом на подручју Федерације Босне и Херцеговине у 2006. години су износили (..)*%, у 2007. години (..)*% и у 2008. години (..)*%.

Агенција за банкарство ФБиХ не располаже подацима о пласираним кредитним партијама банака за кредите са валутним клаузулама, како појединачно тако ни збирно.

Укупно пласирани кредити са валутном клаузулом у РС за период 2006.-2008. године, приказани су у Табели бр. 6.:

Табела бр. 6.

	2006	2007	2008
	Износ у 000	Износ у 000	Износ у 000
ЕУР	(..)*	(..)*	(..)*
ЦХФ	(..)*	(..)*	(..)*
Укупно	(..)*	(..)*	(..)*

Извор: Агенција за банкарство РС

Тржишно учешће привредних субјеката Аддиго Банк д.д. Сарајево и Аддиго Банк д.д. Бања Лука остварен пласирањем кредита са валутном клузулом у ЦХФ на тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом на подручју Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, како појединачно у 2006, 2007 и 2008. години тако и збирно, дато је у Табели бр. 7:

Табела бр. 7

	Аддиго Банк д.д. Сарајево			Аддиго Банк а.д. Бања Лука		
	Укупно ЦХФ	Ук кред са вал клаузулом (у 000)	%	Укупно ЦХФ	Ук кред са вал клаузулом (у 000)	%
2006.	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
2007.	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
2008.	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*
Σ	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*	(..)*

Извор: Налаз и мишљење судског вјештака економске струке Ивана Билаћа од 12.03.,2018. године, подаци запримљени од стране привредних субјеката Аддиго Банк д.д. Сарајево и Аддиго Банк а.д. Бања Лука и подаци ентитетских Агенција за банкарство

Анализом података из Табеле бр. 7, произилази да је тржишно учешће привредног субјекта Аддиго Банк д.д. Сарајево на тржишту пласирањем кредита са валутном клузулом у ЦХФ на цјелокупном тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом на подручју Федерације Босне и Херцеговине у 2006. години износио (..)*%, у 2007. години (..)*%, те 2008. години (..)*%.

Просјечно тржишно учешће привредног субјекта Аддиго Банк д.д. Сарајево на тржишту пласирања кредита са валутном клузулом у ЦХФ на цјелокупном тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом на подручју Федерације Босне и Херцеговине за период 2006.-2008. износио је (..)*%.

Тржишно учешће привредног субјекта Аддиго Банк а.д. Бања Лука на тржишту пласирањем кредита са валутном клузулом у ЦХФ на цјелокупном тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом на подручју Републике Српске у 2006. години износио је (..)*%, у 2007. години (..)*%, те у 2008. години (..)*%.

Просјечно тржишно учешће привредног субјекта Аддико Банк а.д. Бања Лука на тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом у ЦХФ на цјелокупном тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом на подручју Републике Српске за период 2006.-2008. године износило је (..)*%.

7.2. *Злоупотреба доминантног положаја привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука*

Чланом 9. став (1) Закона о конкуренцији је прописано да привредни субјекат има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, када се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, узимајући у обзир удио тог привредног субјекта на тржишту, учешће које на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште.

Члан 9. став (2) Закона о конкуренцији претпоставља да привредни субјекат има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће веће од 40,0%.

Злоупотреба доминантног положаја, у складу са одредбама члана 10. став (2) Закона о конкуренцији, посебно се односи на:

- а) Директно или индиректно наметање нелојалних куповних и продајних цијена или других трговинских услова којима се ограничава конкуренција;*
- б) Ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача;*
- ц) Примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај;*
- д) Закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.*

Подносеним Захтјевом, између осталог, Подносилац захтјева сматра да су привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука извршили повреду Закона о конкуренцији, злоупотребном доминантног положаја из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, те тражи од Конкурентијског савјета да утврди наведену злоупотребу уз одређивање одговарајућих забрана, санкција, рокова и мјера за отклањање штетних посљедица таквог поступања.

Провођењем поступка и утврђивањем чињеничног стања, као и оцјеном свих достављених доказа и документације, Конкурентијски савјет је утврдио да исти у периоду од 2006. године – 2008. године нису имали одлучујуће тржишно учешће на релевантном тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом, а понајмање доминантни, што је видљиво из података који се односе на број пласираних кредита са валутном клаузулом, те учешће пласираних кредита са валутном клаузулом у ЦХФ, у истим.

Дакле, приликом анализе релевантног тржишта и тржишних учешћа привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, као учесника на истом, Конкурентијски савјет се у сврху оцјене предметног случаја користио подацима за примљеним од стране Агенције за банкарство БиХ и Агенције за банкарство ФБиХ, који се односе на број пласираних кредита у валутној клаузули и збирне податке пласираних

кредита са валутном клаузулом у новчаном износу, у периоду од 2006. – 2008. године, за који период се тражи утврђивање доминантног положаја наведених привредних субјеката, те је утврђено да привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука (као правни сљедници привредних субјеката *Нуро Alpe-Adria-Bank* д.д. Мостар и *Нуро Alpe-Adria- Bank* а.д. Бања Лука) немају доминантан положај.

КонкурENCIЈСКИ савјет је у предметном поступку испитивао у оквиру Закона о конкуренцији, а у складу са својим надлежностима прописаним истим законом, да ли је дошло до испуњења бића дјела из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона, те је узимајући у обзир да се злоупотреба доминантног положаја на коју Подносилац захтјева указује односи на директно или индиректно наметање нелојалних куповних и продајних цијена или других трговинских услова којима се ограничава конкуренција, ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај, закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума, утврђено је да су на релевантном тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом у Федерацији Босне и Херцеговине учествовале укупно 22 банке, односно да је на релевантном тржишту пласирања кредита са валутном клаузулом у Републици Српској учествовало укупно 10 банака, те да привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, немају доминантан положај на релевантном тржишту на којима учествују, те да исти не злоупотребљавају.

Имајући у виду наведено КонкурENCIЈСКИ савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

7.3. Забрањени споразум/и привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука

Поднесеним Захтјевом, Подносилац захтјева надаље сматра да су привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука извршили повреду Закона о конкуренцији, склапањем забрањених споразума из члана 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е), те тражи од КонкурENCIЈСКОГ савјета доношење рјешења којим се утврђује да су кредити са ЦХФ клаузулом забрањени и ништави споразуми, као и да утврди злоупотребу уз одређивање одговарајућих забрана, санкција, рокова и мјера за отклањање штетних посљедица таквог поступања.

Чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији прописано је да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката, који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на:

- а) Директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговачких услова;*
- б) Ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања;*
- с) Подјелу тржишта или извора снабдијевања;*
- д) Примјену различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију;*

- е) *Закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези са предметом споразума.*

Споразуми забрањени у складу са ставом (1) члана 4. Закона о конкуренцији су ништавни.

Такође, чланом 101. Уговора о функционисању Европске уније, са којим је усклађен члан 4. Закон о конкуренцији, забрањују се заједничка дјеловања предузетника који штете постојећој или потенцијалној тржишној конкуренцији, а у коначници потрошачима. Забрањеним споразумима се првенствено настоји остале тржишне учеснике/конкуренте искључити с тржишта, како би створили могућност повисивања цијена, те остваривања додатне добити.

Дакле, забрањени су споразуми између предузетника, привредних субјекта који су стварни или потенцијални конкуренти на тржишту, а забраном су обухваћени како хоризонтални, тако и вертикални споразуми.

Надаље, наведеним чланом 101. Уговора о функционисању Европске уније се забрањује антиконкурентијско понашање које настаје као резултат усклађене воље два или више предузетника, а што се је и усаглашено у судској пракси Европске уније, обзиром да је Европски суд у пресуди донесеној у предмету: „*Bayer AG v. Commission of the European Communities*“ од дана 26.10.2000. године, утврдио да је концепт споразума у смислу члана 85. став 1 Уговора о Европској заједници (члан 101. Уговор о функционисању Европске уније), усмјерен на постојање воље између најмање двије стране. Односно, неопходна је усклађена воља привредних субјеката и намјера за штетним поступањем.

Конкурентијски савјет је у предметном поступку испитивао у оквиру Закона о конкуренцији, а у складу са својим надлежностима прописаним истим законом, да ли је дошло до испуњења бића дјела из члана 4. став (1) под а), б), ц) д) и е) Закона о конкуренцији.

Привредни субјекти Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, као повезана лица – сестринска друштва, дјелују на засебним релевантним тржиштима, те у банкарском систему Босне и Херцеговине наступају као један привредни субјекат, односно чине јединствену економску цјелину, те сходно томе, као привредни субјекти који су према ентитетским прописима регистрирани као два засебна привредна субјекта, проводе усклађену политику пословања.

У конкретном случају се дакле, не ради ни о каквом споразуму, а понајмање забрањеном, између привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, јер се одредбе члана 4. Закона о конкуренцији, у потпуности усклађеном са чланом 101. Уговора о функционисању Европске уније, односе на споразуме који настају између привредних субјеката који су конкуренти на тржишту и који за циљ имају првенствено искључивање осталих конкурената са релевантног тржишта, а не на друштва која представљају јединствену економску јединицу.

Надаље, анализом уговора о кредиту који су достављени Конкурентијском савјету у овом предметном поступку, закључених између привредног субјекта Аддико Банк д.д. Сарајево, односно Аддико Банк а.д. Бања Лука и њихових корисника, утврђено је да су исти закључени у периоду од 2006. – 2008. године, са валутном клаузулом у ЦХФ, а чија је

исплата била вршена у конвертибилним маркама, у којима се вршила и отплата рата кредита, односно ануитета, те плаћање камата.

У предметном поступку је утврђено да се у наведеном случају ради о кредитима са валутном клаузулом, чија је могућност закључивања у вријеме њиховог закључења била предвиђена позитивним правним прописима, те да су исти били сачињени у складу са Законом о облигационим односима ФБиХ, односно Законом о облигационом односу РС, као и чињеница да исти представљају облигационо-правни однос између банке и корисника.

Анекси закључених уговора, које је одређен број корисника кредита закључио са банкама кредиторима, представљају такође уговорне, облигационоправне односе, које су корисници кредита закључивали са банкама, на добровољној основи и према критеријумима који су прописани актима донесеним од стране банака кредитора, те чије закључење није представљало обвезу нити за једну од уговорних страна.

У случајевима склапања иницијалних уговора, те припадајућих анкса који су накнадно закључивани, не ради се о категорији споразума у смислу Закона о конкуренцији, обзиром да исти нису склопљени између привредних субјеката, као учесника и конкурената на тржишту, већ о облигационоправним односима, на које се у конкретном случају не примјењује Закон о конкуренцији и сходно томе, утврђивање евентуалне ништавости таквих уговора не спада под стварну надлежност КонкурENCIЈСКОГ САВЈЕТА.

Имајући у виду све напријед наведено, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ у предметном поступку није утврдило постојање забрањених споразума, како између банака кредитора међусобно, тако нити у уговорима и уговорним анексима, закљученим између банака и корисника уговора о кредита у валутној клаузули ЦХФ, јер исти, као облигационоправни уговори закључени између физичких лица и привредних субјеката, нити по једном од указаних основа, не указују на постојање бића дјела из наведеног члана 4. Закона о конкуренцији.

Модалитет постојања споразума, у смислу члана 4. Закона о конкуренцији, у напријед наведеним случајевима није испуњен, те КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ у предметном поступку није утврдио постојање уговора, уговорних одредби, понашања, дјеловања или договора који би чинили забрањене споразуме, у смислу Закона о конкуренцији.

Имајући у виду напријед наведено, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

7.4. *Забрањени споразум између Агенције за банкарство ФБиХ, Агенције за банкарство РС и привредних субјеката Аддиком Банк д.д. Сарајево и Аддиком Банк а.д. Бања Лука*

Подносилац захтјева првенствено указује на пропуст у обављању надлежности ентитетских Агенција за банкарство, сматрајући да су исте претежно својим нечињењем, односно пропуштањем законом прописаног надзора и контроле законитости рада привредних субјеката Аддиком Банк д.д. Сарајево и Аддиком Банк а.д. Бања Лука као и пропуштањем давања одговарајућих налога и неподузимањем мјера ради заштите права потрошача (укључујући Подносиоца захтјева), заједно са привредним субјектима Аддиком Банк д.д. Сарајево и Аддиком Банк а.д. Бања Лука, остварили „заједничко дјеловање“ и

„изричити и прешутни договор“ који имају обиљежја забрањеног споразума, у складу са чланом 4. Закона о конкуренцији.

Као што је наведено напријед, у тачки 8.2. овог Образложења, да би се радило о забрањеним споразумима из члана 4. Закона о конкуренцији, основна претпоставка постојања споразума, заједничких дјеловања, прешутних договора и сл., је да *исти настају између конкурената, учесника на истом тржишту*, те како је напријед изнесено, у контексту само односа банака кредитора, ради се о привредним субјектима који припадају истој групацији и који чине јединствену економску јединицу, док с друге стране, ентитетске Агенције за банкарство представљају ентитетске институције са јасно дефинисаним законским надлежностима које су утврђене самим законима о оснивању истих, које врше супервизију пословања банака на територији/ентитету на којем су основане, те се упућује на закључак да исте нису, нити би хипотетички могле бити ученици истог релевантног тржишта на којима учествују банке кредитори, нити су конкуренти банака кредиторима, између којих, како се наводи у Захтјеву за покретање поступка, постоји забрањени споразум.

С обзиром да је нити у овом дијелу постављеног Захтјева модалитет постојања забрањеног споразума, у смислу члана 4. Закона о конкуренцији није испуњен, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ није утврдио постојање забрањеног споразума, у смислу напријед наведеног члана Закона.

Имајући у виду наведено КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је одлучио као у тачки 3. диспозитива овог Рјешења.

7.5. Утјецај рјешења КонкурENCIЈСКОГ САВЈЕТА НА ЕВЕНТУАЛНУ КРИВИЧНУ И/ИЛИ ГРАЂАНСКУ ОДГОВОРНОСТ

Према члану 43. став (6) Закона о конкуренцији, рјешење које доноси КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ није од утјецаја на евентуалну кривичну и/или грађанску одговорност о којој одлучују надлежни судови.

8. Недостављење тражене документације/података у оквиру траженог рока

КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је, актом доставе Закључка о покретнају поступка број: УП-02-26-3-002-13/17, од дана 21.09.2017. године, упућеном привредном субјекту Аддико Банк д.д. Сарајево, затражило доставу релевантне документације и података, те између осталог и Историјског извода за наведени привредни субјекат из којег су видљиве све статусне промјене истог.

Актом број: УП-02-26-3-002-42/17 од 30.10.2017. године, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је одобрио додатни рок за доставу напријед наведеног документа, те с обзиром да ни у остављеном року тражени документ није достављен, пуномоћник привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, је упутио нови захтјев за продужење рока за доставу документације, запримљен дана 10.11.2017. године под бројем: УП-02-26-3-002-50/17, наводећи да је Општински суд у Сарајеву, као орган надлежан за издавање Историјског извода, дана 09.10.2017. године запримио захтјев за издавање Историјског извода, а да је дана 07.11.2017. упућена и формална ургенција за поступање.

Конкурenciјски савјет је оцијенио оправданим поднесени Захтјев за одобрење додатног рока, те је актом број: УП-02-26-3-002-51/17 од 05.11.2017. године, одобрен рок за доставу документације за додатних 5 (пет) дана.

Дана 22.11.2017. године, под бројем УП-02-26-3-002-55/17 од 22.11.2017. године, запримљен је поднесак пуномоћника привредних субјеката Аддикo Банк д.д Сарајево и Аддикo Банк а.д. Бања Лука од 21.11.2017. године, којим је поновно упућен захтјев за одобрење додатног рока за доставу документације, наводећи у истом да се спис друштва Аддикo Банк д.д. Сарајево налази на раду код поступајућег судије по основу раније запримљених пријава, по окончању чега ће спис поново бити узет у рад ради издавања историјског извода.

Увидом у предметни спис овог управног поступка, Конкурenciјски савјет је утврдио да тражени документ није достављен Конкурenciјском савјету до дана доношења овог рјешења, односно да није поступљено по захтјеву Конкурenciјског савјета, у смислу члана 49. став (1) под а) Закона о конкуренцији, те је као основ за одређивање новчане казне због недостављања траженог документа, Конкурenciјски савјет узео у обзир приходе које је у 2016. години остварио привредни субјекат Аддикo Банк д.д. Сарајево ((..)*%), као години која је претходила години у којој је поднесен Захтјев за покретање поступка.

Имајући у виду наведено, Конкурenciјски савјет је одлучио као у тачки 4. диспозитива овог Рјешења.

9. Трошкови поступка

Чланом 105. став 1. Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став 2. истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку.

Чланом 108. став 1) истог Закона је прописано да у рјешењу којим се поступак завршава, орган који доноси рјешење одређује ко сноси трошкове поступка, њихов износ и коме се и у којем року имају исплатити.

Дана 08.01.2018. године, под бројем: УП-02-26-3-002-102/17, Конкурenciјски савјет је запримио поднесак пуномоћника Подносиоца захтјева од 08.01.2018. године, којим је у предвиђеном року упућен захтјев за надокнаду трошкова насталих у предметном поступку, и то сљедећег садржаја: за подношење Захтјева у висини од 240,00 КМ, уплаћену таксу у висини од 2.000,00 КМ, поднеске од 10.02.2017. године, 13.02.2017.године, 21.02.2017. године, 18.04.2017. године, 18.07.2017. године, 07.08.2017. године и 01.12.2017. године у укупном износу од 1.680,00 КМ, за приступ усменој расправи у висини од 240,00 КМ, за продужење усмене расправе у висини од 180,00 КМ, те ПДВ у износу од 397,80 КМ, што све укупно износи 4.737,80 КМ.

Дана 17.01.2018. године, под бројем: УП-02-26-3-002-113/17, Конкурenciјски савјет је запримио поднесак пуномоћника привредних субјеката Аддикo Банк д.д. Сарајево и Аддикo Банк а.д. Бања Лука од 16.01.2017. године, којим је у предвиђеном року упућен захтјев за надокнаду трошкова насталих у предметном поступку, и то сљедећег садржаја:

- За Аддико Банк д.д. Сарајево: укупан износ трошкова заступања и по пуномоћницима у висини од 3.348,00 КМ плус ПДВ, који се састоји од износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име сачињавања поднеска – одговор на Закључак о покретању поступка КонкурENCIЈског савјета од 12.10.2017. године, износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име приступа на усмену расправу дана 21.12.2017. године, износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име сачињавања поднеска - одговора на наводе и питања са усмене расправе од 05.01.2018. године, те износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име сачињавања поднеска - изјашњења на поднеске Подносиоца захтјева и приједлога за вјештачење од 17.01.2018. године;
- За Аддико Банк а.д. Бања Лука: укупан износ трошкова заступања и по пуномоћницима у висини од 3.348,00 КМ плус ПДВ, који се састоји од износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име сачињавања поднеска – одговор на Закључак о покретању поступка КонкурENCIЈског вијећа од 12.10.2017. године, износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име приступа на усмену расправу дана 21.12.2017. године, износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име сачињавања поднеска - одговора на наводе и питања са усмене расправе од 05.01.2018. године, те износа од 837,00 КМ плус ПДВ на име сачињавања поднеска - изјашњења на поднеске Подносиоца захтјева и приједлога за вјештачење од 17.01.2018. године.

Према напријед достављеном трошковнику пуномоћника привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука од 16.01.2017. године, укупни трошкови поступка износе 6.696,00 КМ плус порез на додатну вриједност (ПДВ).

Приликом одређивања права признавања насталих трошкова предметног поступка, односно процјене нужних и оправданих трошкова поступка, КонкурENCIЈски савјет је утврдио да се признају трошкови пуномоћнику привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, у складу са одредбама члана 18. тачка 1. и 5. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службене новине Федерације БиХ, бр. 22/04 и 24/04) за сачињавање поднеска – одговора на предметни Закључак о покретању поступка у износу од 837,00 КМ плус ПДВ, за приступ на усмену расправу дана 21.12.2017. године у износу од 837,00 КМ плус ПДВ, за сачињавање поднеска - изјашњења на поднеске Подносиоца захтјева и приједлога за вјештачење од 17.01.2018. године, у износу од 837,00 КМ плус ПДВ, те укупан трошак износи 2.937,87 КМ (укључујући и порез на додатну вриједност).

КонкурENCIЈски савјет није прихватио као оправдане нити нужне трошкове поступка поднесене од стране пуномоћника привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, за сачињавање поднеска - одговора на наводе и питања са усмене расправе од 05.01.2018. године, с обзиром да је због немогућности пуномоћника да на питања КонкурENCIЈског савјета одговори у току саме усмене расправе, остављен рок за накнадну доставу тражених одговора.

Такођер, с обзиром да пуномоћник привредних субјеката Аддико Банк д.д. Сарајево и Аддико Банк а.д. Бања Лука, током цијелог предметног поступка, наступа у име и за рачун оба привредна субјекта (за које је приложена јединствена пуномоћ од 06.10.2017. године), обезбјеђивањем потребних одговора на упите и друге акте КонкурENCIЈског савјета јединственим поднесцима, цијенећи да се ради о два привредна субјекта која припадају истој групацији и да подаци достављени поднесцима представљају обједињене податке који се односе и на привредни субјекат Аддико Банк д.д. Сарајево и на привредни субјекат Аддико Банк а.д. Бања Лука, КонкурENCIЈски савјет није признао

трошковник пуномоћника од 16.01.2018. године, којим се засебно обрачунавају износи трошкова насталих сачињавањем јединствених поднесака.

Имајући у виду наведено, Конкуренијски савјет је одлучио као у тачки 5. диспозитива овог Рјешења.

10. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Предсједник

Иво Јеркић